

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΑΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ

ΑΡΙΘΜ. 15.
Τόμος Α΄.

Συνδρομή, αρχομένη από 1. Ιανουαρίου τρέχοντος έτους, έτησίá μόνον και προληρωμένη:
Ποσταχού φράγκ. χρ. 20 ή μάγκ. 16.

ΕΤΟΣ Α.
τῆ 1/13. Αὐγούστου 1885.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ὕπο Ε. Α. ΡΟΪΔΟΥ.

Σ. Σ. Κ. Ὁ εὐφύεστατος τῶν παρ ἡμῖν λογογράφων κ. Ἐμμ. Δ. Ροΐδης, ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν Σύναξιν τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν ἀπαντᾷ εἰς ἐπίκρισιν τινὰ τοῦ διακεκριμένου ὑφηγητοῦ τῆς Γλωσσολογίας κ. Χατζιδάκη, προ τινος συγκεφαλαιωσαντος ἐν τῇ Ἐφημερίδι τὰ ἐσχάτως περὶ τῆς γλώσσης ἐν τῷ τύπῳ συζητηθέντα καὶ ἀντεπεξελθόντος κατὰ τῶν ἰδεῶν τοῦ προλόγου τῶν Παρέργων, ἐν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τὸν αὐτὸν καὶ ἀνωτέρω τίτλον ἐδημοσιεύσαμεν τότε (σελ. 113—116) διὰ τῆς Κλειῶς. Ἐπειδὴ ὁ ἀξιότιμος τῆς Γλωσσολογίας ὑφηγητῆς ἀπέκλεισε τῆς περὶ γλώσσης συζητήσεως πάντας τοὺς γράφοντας καὶ μάλιστα τοὺς ἀναγνωσκομένους, περιορίσας τὴν ἀποκλειστικὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαιώματος τούτου εἰς μόνους τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολογοῦντας ἢ καὶ γλωσσολογοῦντας, οὕτω δὲ τὸ περὶ γλώσσης ζήτημα ἔλαβεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὴν νέαν ταύτην φάσιν τῆς ἀμφιβόλου τῶν δικαστῶν αὐτοῦ ἀρμοδιότητος, διττῶς διὰ ταῦτα ὑποχρεούμεθα ὁ ἀναδημοσιεύωμεν καὶ τὴν εἰς ταῦτα ἀπάντησιν τοῦ κ. Ροΐδου, „ἵνα — κατὰ τινὰ παλαιὰν φάσιν τοῦ ἰδίου Συγγραφέως — ἐν ταῖς αὐταῖς ταῦταις στήλαις, ὑποῦ διεπράχθη τὸ τῆς ἀναρμοδιῶν εἰς τὴν γλωσσικὴν ἐπεμβάσεώς τον ἀδίκημα, τελεσθῆ ἡμέρον καὶ ἡ ἀγνιστήριος τούτου θυσία.“

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὑπεσχέθην ὁ ἀπαντῆσω εἰς τὴν ἐκπονηθεῖσαν παρὰ τοῦ ἀξιότιμου κ. Χατζιδάκη ἐπίκρισιν τοῦ

προλόγου τῶν „Παρέργων μου“. Τοῦτο ὁμως ὑπεσχέθην πρὶν ἐτι δημοσιευθῆ. Ἀλλὰ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς πρὸ μηνὸς ἤδη οὐδὲν ἄλλο δύναμαι νὰ πράξω πρὸς τήρησιν τῆς ὑποσχέσεώς μου, ἢ νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους, ἐξ ὧν ἀναγκάζομαι νὰ θεωρήσω πᾶσαν ἀπάντησιν περιττήν.

Πρώτιστος τούτων εἶναι ὁ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπικρίσεως ταύτης καταλάβων με φόβος μὴ ἐστερηθῆν τῆς ἰκανότητος νὰ ἐκφράζωμαι διὰ τρόπον τοῦλάχιστον καταληπτοῦ. Ἀπὸ εἰκοσαετίας σχεδὸν γράφων εἶχον πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ παράγγελμα τοῦ Κοῦντιλιανοῦ, ὅτι πρέπει νὰ ἐκδέτη τις ὅσα ἔχει νὰ εἴπῃ οὕτω σαφῶς, ὥστε οὐ μόνον νὰ ἐννοῆται παρὰ πάντων, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον νὰ ἦναι νὰ μὴ ἐννοηθῆ. Διὰ τῆς πολλῆς προσηλώσεως εἰς τὸν κανόνα τούτον καὶ πρὸ πάντων διὰ

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΜΟΙΣΟΥΡΓΟΣ ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΒΑΓΝΕΡ.
Εγεννήθη ἐν Λειψία τῆ 22. Μαΐου 1813, ἀπέθ. τῆ 13. Φεβρ. 1883.

της άσπλάγγνου προγραφής πάσης δυσσεφράστου νεοελληνιστι έννοιαι, έπίστευον ότι κατώρθουν να έννοήται άκόπως, ού μόνον παρά τών λογίων αλλά και τού τυχόντος, πάν ό,τι έτυχε μέχρι τούδε να γράψω, και αυτά τα ειδικά της βιβλιονομίας ή τα άφηρημένα της αισθητικής. Περιττόν μετά ταύτα να είπω πόσον μ' έλύπησε και μ' έταπεινώσεν ή αίφνιδια άνακάλυψις, ότι ή γλώσσά μου κατήντησεν άκατάληπτος και εις αυτούς τούς γλωσσολόγους. Περί τούτου δυστυχώς ούδ' έχω δύναμαι να έχω άμφιβολίας μετά την άνάγνωσιν της διατριβής τού κυρίου ύφηγητού της γλωσσολογίας. Ένώ τώ όντι έλεγον εγώ, ότι τώ μέγα δυστύχημα της σύμμερον γραφομένης γλώσσας είναι ό δίχασμός της προσοχής τού άναγνώστου μεταξύ τού άπεικού ή δημόσιου τύπου τών λέξεων και τού σημασιμένου αυτών, παντοία παραθέτων πρós ύποστήριξιν της προτάσεώς μου παραδείγματα, ό κ. έπικριτής έθεώρησε πρέπον ν' άντιτάξη εις ταύτα, ότι ό τοιοούτος δίχασμός της προσοχής ούτε ίδιον χαρακτηριστικόν τού σύμμερον γραπτού ήμών λόγου είναι, ούτε έλάττωμα τού παράπαν, άλλ' ύπάρχει και εν ταις άλλαις γλώσσαις και ίδίως παρά τού αρχαίου. Ως άποδεικνύει δέ ότι έδίδαχον κάκεινοι την προσοχήν μεταξύ της έννοιαις και τών λέξεων παραθέτει: „ότι ή άσκησης περί πάντας τούς λέξεις είναι διττή, ήτοι ή περί τα νοήματα και ή περί τας λέξεις... και δέν φαίνεται λογικόν να ύποθεθί ότι ό παλαιός καλλιτέχνης τσοσύτην κατέβαλλε φιλοπονίαν εις την έντεχνον τού λόγου κατασκευήν, όπως ό άναγνώστης μηδέν τούτων αθανθή... Οί παλαιοί έπεμελούντο της εκλογής και της συνθέσεως τών λέξεων σφόδρα και ίδίαν έκαστος έποιείτο κατά τώ μάλλον και ήττον χρήσιν φράσεων, λέξεων, συντάξεων, τούτο δ' έποίηον ού μόνον οι διαφέροντες κατά τούς χρόνους, αλλά και αυτοί οι σύγχρονοι Θεουκιδίδη, Σοφοκλή, Εύριπίδη, Άνδοκίδη κτλ.“ Έκ τών άνωτέρω ρήσεων βλέπετε, ότι εις την παρατήρησίν μου περί της σύμμερον άηδούς διχοτομήσεως της προσοχής μεταξύ της σημασίας τών λέξεων και τού σχολαστικού ή δήθεν χυδαίου αυτών τύπου, ό άξιότιμος κ. Χατζιδάκης άπαντά ότι και ό Σοφοκλής, Θεουκιδίδη και Εύριπίδη ειλκουν κάκεινοι την προσοχήν επί τας λέξεις, διότι έπεμελούντο της έντέχνου κατασκευής τού λόγου και είχαν έκαστος ίδιον σύστημα εκλογής και πλοκής αυτών. Ένώ δηλ. όμιλώ εγώ περί διαφορής κλίσεως, καταλήξεως, τονισμού κτλ. τών αυτών λέξεων κατ' αρχαίοντα ή δημόδια τύπου, άντιτάσσεται εις έμε ότι και παρ' αρχαίους ύπήρχε διαφορά „έν τη εκλογή και τη πλοκή τούτων“, ήτοι διαφορά ούχι γλωσσική, αλλά ρητορική ή, ως λέγομεν σύμμερον, διαφορά ύφους, άπαραλλάκτως όια ή ύπάρχουσα μεταξύ Γάιτε και Άρνίμ, Λαμαρτίνου και Θεοφίλου Γωτιέ, Μανζόνη και Λεοπάρδη, Βύρωνος και Βάλτερ-σκότου και πάντων πάσης χώρας και έποχής αξίων τού όνόματος ποιητών και λογογράφων.

Άλλ' εάν έκαστος τούτων έχει ιδιόζοντα αυτώ και ούτως ειπείν προσωπικούς συνδυασμούς λέξεων πρós άπεικόνισιν τών διανοημάτων του, πάντες άφ' έτέρου μεταχειρίζονται πρós τούτο τούς όμοιομόρφους τύπους της μητρικής αυτών γλώσσας, τούς κοινούς τώ γραπτό και τώ προφορικώ λόγω, ούδ'όπως έλκύνοντας έφ' έαυτών την προσοχήν και αφίνοντας αυτήν να προσηλωθί άμερίστως επί της έκρηστικής δυνάμει των λέξεων, τών όποιων ή εκλογή, ή ούτως ή άλλως πλοκή και αυτή ή περί τού ήχου των φροντίς συνδέονται άνασποσάστως πρós την ζωηροτέραν παράστασιν της έννοιαις ή σφοδροτέραν διέγερσιν τού πάθους. Όσα λοιπόν παρα-

θέτει ό άξιότιμος κ. Χατζιδάκης περί της έπιμελείας τών αρχαίων περί τα όνόματα, της έκ ταύτης προσθήκης χάριτος εις τόν λόγον, της βοστρυχίσεως τών περιόδων, της διαφορής μεταξύ συγχρόνων συγγραφέων και οι λοιποί τετραμμένοι κοινού τόπου της ρητορικής, ούτε έχουσι ούτε δύναται να έχωσι σχέσιν τινά πρós τώ εν τώ προλόγω μου άνακινούμενον ζήτημα, δια τόν άπλούστατον λόγον, ότι τοιοούτο ζήτημα, ήτοι περισπασμός της προσοχής εις κλίσεις και καταλήξεις, ούτε ύπήρχεν ούτε ήδύνατο να ύπάρχη παρά τού αρχαίους, άφού και ούτοι, ως πάντα πλην ήμών τά έθνη, μετεχειρίζοντο λαλούντες και γράφοντες τούς όμοιομόρφους τύπους, ών τώ άθροισμα άποτελεί την γραμματικην της άττικής διαλέκτου. Ταύτα πιστεύω ίκανά όπως πείσωσι πάντας, ότι άλλα μόνον ειπον εγώ, άλλα δέ εύρηστέθη ό κ. έπικριτής ν' άνασκευάση. όσον δέ και άν ύποθεθί μεγάλη ή αίφνης καταλαβούσά με άνικανότης να εκφράζομαι καταληπτός, δύσκολον και πάλιν είναι να θεωρηθί μικρά και τού έπικριτού μου ή ικανότης πρós σύγχυσιν πραγμάτων όπως άσέγεται και άνομοίον. Ταύτην ήθελον κλίνει μάλιστα να πιστεύσω μοναδικήν, άν ή ειλικρίνεια δέν μοι έπέβαλλε να όμολογήσω, ότι ό άξιότιμος κ. Χατζιδάκης δέν είναι ό πρώτος, αλλά μόνον ό δεύτερος άνθρωπος παρά του όποίου δέν κατώρθωσα να έννοήθω. Πρό τριετίας τώ όντι μοι άπέβη αδύνατον να καταστήσω καταληπτόν εις τόν τότε πρύτανιν τού Πανεπιστημίου τίς διαφορά ύπάρχει μεταξύ αριθμού τώμων και αριθμού συγγραμμάτων και ότι μόνον άν τα τελευταία ήσαν πάντα μονότομα, ήθελεν είναι εύλογος ή άπαιτησις αυτώ να ύπάρχωσι και Ισάριθμα εν τη Βιβλιοθήκη. Άλλ' οι έρμηνευτικοί μου άγώνες άπέτυχον να μεταπέσωσι τόν κ. πρύτανιν, έπιμένοντα να ταύτιζή συγγραμματα και τόμους, όπως ό κ. Χατζιδάκης τούς τύπους της γραμματικής και τούς τόπους της ρητορικής.

Μετά τόν τοιοούτον έλεγχο τής θεωρίας μου ως άευχοής, άναλαμβάνει ό κ. έπικριτής ν' άποδείξη, ότι εν τη παρούση ρευστή καταστάσει τών τύπων της γραφομένης ήμών γλώσσας είναι αδύνατος ό μη δίχασμός της προσοχής μεταξύ τών λέξεων και της έννοιαις. Είς την άπόφασιν ταύτην ούδέν έχομεν ν' άντείπωμεν, αλλά μόνον να παρατηρήσωμεν ότι, άφού έγράφαμεν ήμεις δέκα όλας σελίδας ούδέν άλλο προτιθέμενοι ν' άποδείξωμεν ή αυτό τούτο, ίτο ίσως κατά τι περιττόν να γράψω ό άνασκευάζων ήμās πολύ πλείονα, όπως άποδείξη ότι συμφωνεί πληρέστατα μεθ' ήμών.

Ούδδε περιρίζεται εις τούτο μόνον ή μεταξύ ήμών και τού ήμετέρου έπικριτού συμφωνία. Ούτος τώ όντι έξεγείρεται πλειστάκις εν τη διατριβή ταύτη, όπως και εν άλλαις προγενεστέραις, κατά „τών ταράκτων, τών άποχειροτονήτων μαγειρών“, κατά παντός όστις „όπως μαθητής γράφων θέμα“ εισάγει και εφαρμόζει εις τόν γραπτόν λόγον του πάντα τώ παραγγέλματα της αρχαίας γραμματικής, και έτι μάλλον κατά τών λησιμονούντων, „ότι ή γραφομένη σύμμερον γλώσσα έχει ήδη προσλάβει εν τούτοις πλείστοις συμπαγή τινά τιπον, όν πρέπει να τηρώμεν, σφόδρα δέ άμπαρτόμεν παραβλέποντες ύψι φράσεις, όια ληίζονται, διεσκαδάζοντο, δέον να ή, νεικηνοίτες κτλ. είναι βλαβερά ως άντιβαινούσαι πρós τόν χαρακτήρα της γλώσσας“)“ Συγχαίροντες όλοψύχως τόν κ. Χατζιδάκην δια τα χρυσά του ταύτα έπη, εν μόνον πράγμα έρωτώμεν αυτόν, τί ζητούσι ταύτα εν διατριβή, της όποίας κυριώτατος σκο-

*) Βλ. „Μελέτην επί της Ν. Έλληνικής“ υπό Γ. Χατζιδάκη σελ. 93.

πός όμολογείται ή άνύμνησις της γλωσσικής σοφίας τού κ. Κόντου; Είς τίνα δέ άλλην πλην τών άνωτέρω κατηγοριών „τών ταράκτων, τών άποχειροτονήτων μαγειρών, τών θεματογράφων και περιφρονήτων τού ήδη συμπαγούς χαρακτήρος τού γραφομένου ήμών λόγου“ δύναται να καταταχθί ό άνήρ, ό άπ' αρχής έως τέλους τών Γλωσσικών αυτώ παρατηρήσεων ούδέν άλλο συνιστών και διδάσκων ή ότι πρέπει να κλίνομεν και να συντάσσωμεν άπαραλλάκτως όπως παρ' Άττικοίς, έσα κατ' άνάγκην παραλαμβάνομεν εκ της αρχαίας γλώσσας; Ό άποκαλών άπαιδεύτους, άγελαίους και άλογιστοτάτους τον Θεοτόκην, τόν Οικονόμον, τόν Άσώπιον, τόν Βερναρδάκην και πάντα άλλον τολμώντα να μεταβλήη κατά εν ίώτα ή μίαν κεραίαν τούς άττικούς τύπους, όπως τούς προσαρμόση πρós τόν σύμμερον γραπτόν λόγον; Ό περιφρονών και παραφρονίζων τόν „συμπαγή ήδη χαρακτήρα“ τού λόγου τούτου, ού μόνον μέχρι χρήσεως μονολεκτικών μελλόντων και παρακειμένων, αλλά και μέχρι συγκολλησεως μετά τού θά και τού να τού „σειμο“ μέσου άορίστου; Άλλ' ίσως ήθελέ τις ύποθέσει ότι εκ τινος ίδιοτροπίας έξήρσεν ό κ. Χατζιδάκης τούς ναυτιώδεις τούτους μέσους ή μάλλον κοντείους τύπους εκ τού καταλόγου τών κατά την γνώμην του άσυμφύβαστων πρós „τόν συμπαγή ήδη χαρακτήρα τού γραπτού ήμών λόγου“. Ούδαμώς' άλλα τούτους πρό πάντων ρητός και ώρισμένως καταδικάζει και από της χρήσεως τούτων άποτρέπει τούς γράφοντας νεοελληνιστί*). Ούτω λοιπόν παριστάμεθα εις τώ άλλόκοτον θέαμα άνθρώπου άφ' ένός μόνον άποδοκιμάζοντος και ύβρίζοντος τούς όμοφρονας αυτώ, άφ' έτέρου δέ εκθειάζοντος την όρθοφροσύνην τού φρονούντος άκριβώς τα έναντία. Τούς μόνον μέσους άορίστους πρέπει να θεωρώμεν ως υπό πᾶσαν έποψιν άποβλήτους και καταδικαστέους, αλλά και τόν συνιστώντα την παραδοχόν αυτών κ. Κόντον ως τόν μόνον κατάλληλον να γνωμοδοτή περί γλώσσας.

Ό μόν κ. Κόντος δικαιούται πληρέστατα ν' άποκαλή άγραμμάτους, κωδοσίμους, άγελαίους και βοσκηματώδεις πάντας τούς συμμερίζομενους τας γνώμας τού κ. Χατζιδάκη, εις τούτους όμως άπαγορεύεται να έλέγξωσι γνώμην τινά τού κ. Κόντου επί ποιη ή βαρυτάτου έπιτιμίου παρ' αυτώ τούτου τού κ. Χατζιδάκη, όν ήθελέ τις ύποθέσει διεκδικούντα τώ άποκλειστικόν προνόμιον να κηρύττη άποσα έσα συνιστά ό κ. Κόντος, χωρίς να όλιγοστεύη εκ τούτου τώ παράπαν ό άνεπιφύλακτος αυτώ θαυμασμός πρós την σοφίαν τού άνδρός. Την τούωτην σοφίαν και γλωσσικην δεινότητά τού κ. Κόντου πρέπει λοιπόν να θεωρήσωμεν ως έλας άσχετον πρós έσα διδάσκει ό κ. Κόντος περί γλώσσας, άφού δύναται να συνδυασθί ή καταδική τούτων μετά της συστάσεως τού διδασκάλου, καθ' όν περίπου τρόπον συνδυάζονται χάρην ψήφων και συνιστώσιν άλλήλους εις τούς συμπολίτας των οι άντιθετα φρονούντες ύποψήφιοι κατά τας βουλευτικας εκλογάς. Τώ κατ' έμέ έξομολογούμαι ταπεινώς, ότι ό μικτός ούτος συνδυασμός άποδοκιμασίας και θαυμασμού ύπερβαίνει τά όρια της καταλήψεώς μου. Πρós διαλεύκανσιν τού ζητήματος τού θαυμασμού τού κ. Κόντου παρά τού κ. Χατζιδάκη άπαιτούνται, ως ήκουσα, ειδικά και έλας άσχετοι πρós τίν γλωσσολογίαν γνώσεις, ών έντελώς στερούμαι. Εν τούτω διατελών άγνοία περιορίζομαι να παρατηρήσω, ότι ό άξιότιμος κ. Χατζιδάκης, ό συνιστών τόν

*) Βλ. Την πρό έτους καταχωρισθείσαν εν τη „Εστία“ διατριβήν τού κ. Χατζιδάκη και τίν „Μελέτην του επί της Ν. Έλληνικής“ ένθα άνωτέρω.

σεβασμόν πρós τόν ήδη „συμπαγή χαρακτήρα τού γραπτού ήμών λόγου“, ό μετά λύγεται παρατηρών ότι ό σύμμερον „καθαρισμός, ως λέγεται, της γλώσσας φέρει εις έντελή χωρισμόν από της λαλούμένης και τού πολλού έθνους“, ό άποδοκιμάζων τας νεικηνοίτες, τας δέον να ή και τας τούαυτα, ό ρητός άπαγορεύων „τήν χρήσιν της άπαρεμφάτου, τών μονολεκτικών μελλόντων, τών παρακειμένων και τών μέσων άορίστων“, και μετά πάσας τας συστάσεις, τας άποδοκιμασίας και άπαγορεύσεις ταύτας εμφανιζόμενος έκάστοτε εις την δημοσιότητα ως θαυμαστής, άπολογητής, ύποτακτικός και πρωτοπαλήκαρον τού κ. Κόντου, πράττει όμοίον τι ως ει άπεκλήρυτε τώ τρισύνθετον και συγχρόνως εκηρύττετο ένθερμος όπαδός τού Μακράκη.

Όπως της έξηγήσεως τών άνωτέρω δυσεξηγήτων ούτω κρίνω πρέπον να παρατηθί και της άνασκευής τών άπ' αρχής έως τέλους της διατριβής ταύτης αντιφάσεων και άλλοκότων Ισχυρισμών. Τι τώ όντι ν' άπαντήση τις εις τόν άπαθώς Ισχυριζόμενον ότι ούδεμία ύπάρχει διαφορά μεταξύ τού γραπτού λόγου τού κ. Κόντου και ήμών τών έπικριτών αυτώ; Τι δέ να είπη περί τού συναγελασμού τού σοφού κ. Κόντου μετά τού Κοραή, τού Άσωπίου και τών λογίων άνδρών, ως άπεκήρυξεν ούτος ως „άγελαίους“, και τί περί της προθυμίας, μεθ' ής ό άξιότιμος κ. Χατζιδάκης άναλαμβάνει να διδάξη „τούς άγνοούντας τούτο κκ. Ροΐδην και... Βερναρδάκην“ ότι ή φράσις άστείως έσήμαινε τώ πάλαι τώ ίδιον τών άστών όπως παρ' Λατινούς τώ urbanus; Ού μόνον δέ της έλληνικής και της λατινίδος, αλλά και της γαλλικής παρέχει προθύμως μαθήματα, διδάσκων ως τι άνεπίδεκτον άμφισβητήσεως ότι τώ moucheoir παράγεται εκ τού mucus, ένώ περί τούτου τρείς ύπάρχουσι γνώμαι και τρείς προτείνονται της λέξεως έτυμολογία, ή εκ τού λατινοβαρβάρου muceare, ή εκ τού λατινικού mungere (σογγίζω) και ή εκ τού mouche (μύια), διότι εν αρχή τά mouchoirs έχρησάμευον κυρίως πρós προφύλαξιν τού τραχήλου και τού στήθους τών γυναικών από τας μύιας.

Πρós διάκρισιν μάλιστα τών τοιοούτων μανδιλιών από τών χρησιμεύοντων εις άπόμαξιν της βίνος τά τελευταία ταύτα εκάλουντο moucheones, ήτοι δια λέξεως άκριβώς άντιστοιχούσης πρós τώ ήμέτερον ρινόμακτρον και έξοστρακισθείσης έπειτα εκ της γαλλικής δι' αυτούς εκείνους τούς λόγους, δι' ούς έθεωρούμεν και ήμεις τώ άηδες ρινόμακτρον δύναμενον να μεταβληθί δια της αυτής έγγχερήσεως της βίνος εις άπλούν μάκιρον, άμέτοχον άηθίας και έπιτήδειον πρós πᾶσαν χρήσιν. Αυτό λοιπόν εκείνο τώ όποϊον κατά τόν ήμέτερον έπικριτήν „ούδεις ποτε έφαντάσθη πλην ήμών, όπως είπωμεν ψυχράν εύφυολογίαν“, έτυχεν ού μόνον να φαντασθώσιν, αλλά και να πράξωσιν οι Γάλλοι από πολλού. Τώ μόνον όπερ δέν ήδύνατό τις να φαντασθί είναι ή εύδαιμονική αύταρέσκεια μεθ' ής ό άξιότιμος κ. Χατζιδάκης γλωσσολογεί „αίτιχο“ περί παντός πράγματος και πρό πάντων περί τών έσα δέν γνωρίζει. Άλλά ταύτα είναι μικρά παραβαλλόμενα πρós άλλους τινάς Ισχυρισμούς, ών ύπερβαίνει τά όρια τού πιστευτού ή άστυχίας. Τοιοούτοι βεβαίως είναι: „ήτι όμιλών ό κ. Ροΐδης περί της άνεπιτηδειότητος της καθαρουούσης γλώσσας, πρós έκφρασιν αισθημάτος ή διέγερσιν πάθους θά είχε κατά μέγιστον μέρος δίκαιον άν έπρόκειτο περί ποιητικού λόγου και ούχι περί πεζογραφίας“. Ό ταύτα άναγνώσκων πρέπει κατ' άνάγκην να συμπεράνη ή ότι, κατά την γνώμην τού κ. Χατζιδάκη, τώ αισθημα και τώ πάθος είναι πράγματα έλας ξένα τού πεζού λόγου, προ-

ωρισμένου ίσως εις συγγραφήν μόνον διατριβών επί ύφηγη-
 σία, ή ότι εν μὲν τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ εἶναι ἀδύνατος, ἐν δὲ
 τῷ πεζῷ δυνατός ο συμβιβασμός τοῦ αἰσθηματος καὶ τοῦ πά-
 θους μετὰ τῆς χρήσεως τῶν μέσων ἀορίστων καὶ τῶν ἄλλων
 κοντείων τύπων. Ἀνταξία τῆς ἀνωτέρω κατὰ τὴν ἀστείω-
 τητά εἶναι καὶ ἡ ἀπόφανσις: „ὅτι οὐδεμία φιλολογία μαρ-
 τυρεῖ τὴν κοινὴν χρῆσιν τῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης, διὰ
 τοῦ λόγον ὅτι: τὰ ἔργα τῶν Κρήτων καὶ τὰ δημοτικὰ
 ἔξματα περιέχουσι μόνον μέρη τινὰ αὐτῆς“. Πρέπει ἄρα
 ἐκ τούτου νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι, ὅπως θεωρηθῶσι τὰ ἔξματα
 ταῦτα μαρτυροῦντα τὴν κοινὴν χρῆσιν τῆς δημοτικῆς ἔπρεπε
 νὰ περιέχωσιν ἀνελλιπῶς πάσας τὰς ἐν χρῆσει παρα τῷ λαῷ
 λέξεις; Ἀλλὰ τότε οὐδὲ τοῦ Ὀμήρου τὰ ἔπη δύναται τις
 νὰ θεωρήσῃ ὡς

μαρτυροῦντα
 τὴν χρῆσιν τῆς
 ἀρχαίας κοινῆς
 γλώσσης τῶν
 Ἑλλήνων, ἀφοῦ
 καὶ ἀπὸ τούτων
 ἐλλείπει πλη-
 θὺς λέξεων
 παγχοίνων βέ-
 βαιῶς παρὰ τοῖς
 σύγχρονοις, ἐκ-
 τὸς μόνον ἂν
 ὑποθέσωμεν
 ὅτι οὔτε ἀλε-
 ατορίδας ἢ ὠά-
 εἶχον, οὔτε
 ἐσπόγγιζον με-
 τὰ τὸ νύμφιον
 τὰς χεῖρας, οὔτε
 ἀπὼνχιζοντο
 οὔτε ἐκτενίζον-
 το οὔτε τοῦτο
 μὴ πράττοντες
 ἐφθειρίων οἱ
 σύγχρονοι τοῦ
 Ὀμήρου, τοῦ
 οὐδὲν λέγοντος
 περὶ μαχαίρι-

ΑΙ ΚΕΑΡΟΙ ΤΟΥ ΛΙΒΑΝΟΥ.

δίων, φαιλιδίων, μάκτρων, κτεινίων ἢ ὄχληρῶν ἐντόμων.
 Ἄν δὲ τις ἀναλογισθῇ ὅτι ἡ δημῶδες ἡμῶν ποίησις οὔτε
 ἐπική εἶναι οὔτε διδακτική, ἀλλὰ λυρική, ἢ ἐνστασις ὅτι
 περιέχει „μόνον μέρη τῆς δημοτικῆς γλώσσης“ καταντᾷ ἐτι
 μᾶλλον ἀστεία. Ἐκ τούτων βλέπετε, ὅτι ἂν καθαρεύῃ ἡ πραγ-
 ματεία τοῦ κ. ὕφηγητοῦ ἀπὸ πάσης „ἐξητημένης εὐφρολο-
 γίας“, ἀφθονεῖ ἄφ' ἑτέρου ἐν αὐτῇ ἡ ἀζητήτος ἀστείότης.
 ἂν δὲ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην του, καθ' ἣν εἶναι ἀνα-
 τάλληλοι νὰ συζητῶσι σπουδαίως οἱ „ἐκ προθέσεως εὐφρο-
 λόγοι“, πρέπει τότε νὰ ὑποθέσωμεν καταλλήλους πρὸς τοῦτο
 μόνους τοὺς ἀκούσιους γλωστοποιούς. Τὸ τοιοῦτο ἀκούσιον
 κωμικὸν ἔλας τοῦ κ. ἐπικριτοῦ διαπρέπει πρὸ πάντων ἐν τῷ
 ἐπιλόγῳ τῆς διατριβῆς αὐτοῦ, ὅπου, στηριζόμενος ἐπὶ τῇ
 παρ' ἡμῖν συγχύσει ὑπὸ τὸ ὄνομα φιλολογίας δύο ὅπως δια-
 φόρων πραγμάτων, τῆς philologie καὶ τῆς litterature, ἰσχυ-
 ρίζεται ὅτι μόνον ἀρμόδιοι ν' ἀποφαινῶνται περὶ γλώσσης
 ζωντανῆς εἶναι οἱ philologues, ἴτοι οἱ ἔργον ἔχοντες ν' ἀνα-
 τεμνῶσι τὰς νεκράς. Εἰς τούτους θεωρεῖ ἀνηκούσας δικαιο-

ματικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς πάσας τῆς μελλούσης Ἑλλην.
 Ἀκαδημίας τὰς ἑδρας, λησμονῶν ὅτι οὐδὲ εἰς ὑπάρχει φιλό-
 λογος ἐν τῇ γαλλικῇ, ἀλλὰ μόνον συγγραφεῖς, ποιηταί, ῥή-
 τορες, μυθιστοριογράφοι, δημοσιογράφοι, ἱεροκέρυκες, δρα-
 ματοποιοὶ καὶ πάντες οἱ διαπρέποντες ἐν τῇ χρῆσει τοῦ λό-
 γου ὡς ὄργανου παραστάσεως αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν. Οὐ-
 δόλως λησμονοῦμεν τὰς ἰδιαίτερας τῆς γλώσσης ἡμῶν περι-
 στάσεις καὶ τὰς καταναγκαστικὰς αὐτῆς σχέσεις πρὸς τὸ
 πτωμα τῆς μητρὸς τῆς, ἐξ ἧν καθίσταται παρ' ἡμῖν χρή-
 σιμος καὶ ἡ σύμπραξις τῶν νεκροσκόπων. Τούτων, περιο-
 ριζομένων ἐν ἄλλῃ τινὶ ταπεινότερᾳ συναγωγῇ, ὅσα παρὰ
 τοῖς Γάλλοις ἢ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν, δύναται ἐν
 ἀνάγκῃ νὰ ζητητῆ ἡ γνώμη παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδη-

μίας, ὡς κατα-
 φεύγει πολλά-
 κισ, ὁ προϊστά-
 μενος εἰς τὰς
 εἰδικὰς γνώσεις
 τῶν ὑποτακτι-
 κῶν αὐτοῦ. Τὸ
 δικαίωμα ὅμως
 τῆς ἀνεκκλή-
 του ἀποφάσεως
 ἀνήκει εἰς μόν-
 τον τοὺς ἔργον
 ἔχοντας νὰ ἐκ-
 φράζωσιν ἰδέας,
 διότι μόνον οὗ-
 τοι δύνανται ἐκ
 τοῦ καθ' ἑκά-
 στην πρὸς τοῦ-
 το ἀγῶνος νὰ
 διδαχθῶσι τί-
 νες εἶναι αἱ ἐκ-
 φραστικαὶ τῆς
 γλώσσης ἀνάγκαι
 καὶ τίνα
 ἔχουσιν ἀξίαν
 τὰ πρὸς θερα-
 πείαν αὐτῶν
 προτεινόμενα
 μέσα. Ἄν ἡ

Ἑλλάς δὲν ἔχη σήμερον συγγραφεῖς, ἐκ τούτου ἐπεταί μόνον
 ὅτι οὐδ' Ἀκαδημίαν δύναται νὰ ἔχη, οὐχὶ ὅμως καὶ ὅτι
 δύναται ν' ἀντικατασταθῶσιν ἐν αὐτῇ οἱ συγγραφεῖς διὰ
 γραμματοδιδασκάλων, ὧν ἡ ἔνδεια κρίσεως ἐνδέχεται νὰ
 προβῆ μέχρι ἀποπείρας νεκραναστάσεως τοῦ μέσου ἀορίστου,
 διὰ τὸν λόγον ὅτι μόνος οὗτος εἶναι „σεμνός“. Ἄλλ' ὅπως
 τὸ ἐπίθετον „ἀστεῖος“, οὕτω καὶ τὸ „σεμνός“ μεταχειρίζε-
 ται ἴσως ὁ κ. Κόντος καθ' ἣν εἶχε σημασίαν παρὰ τοῖς ἀρ-
 χαίοις, οἵτινες ἀνόμαζον „σεμνός“ τὰς Ἐρινύας, ὧν ἡ μόνη
 θεὰ ἤρκει ὅπως προκαλέσῃ ἀώρου τοκετούς.

Οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν ἤδη νὰ προσθέσωμεν εἰμὴ συμβου-
 λὴν τινὰ πρὸς τὸν ἀξιοτίμον κ. Κατζιδάκη, τῆς ὁποίας
 δύσκολον φαίνεται ἡμῖν ν' ἀμφισβητηθῇ παρ' αὐτοῦ ἡ ἀνάγκη
 καὶ ἡ χρησιμότης. Εἶναι δὲ αὐτὴ ἡ ἐξῆς, ἢ νὰ περιορίζεται
 ἐπικρίων εἰς ἀορίστους μόνον μορφάς, ἢ νὰ καταβάλλῃ κατὰ
 τι περισσοτέρην προσοχὴν ὅταν κρίνῃ πρέπον νὰ προβῆ εἰς
 μᾶλλον ὀρισμένας. Οὕτω λ. χ. κατηγορεῖ ἡμᾶς ἐπὶ ἀνελ-
 λημισμῷ, ὡς γράφοντας τὴν ἀηδεστάτην ἀληθῶς φράσιν

Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ. Εἰκὼν τοῦ Κάουλμπαχ. Κατὰ φωτογραφίαν τοῦ Βράν καὶ Φέγερ ἐν Βερολίῳ.

„σχών τῆς τιμῆς“, καὶ ἐπὶ ἀντιφάσει, ὡς μεταχειρισθέντας τὸ ἀρχαιοπινές ἐπιβήνμα „ήσυχή“. Ἀληθέστατον εἶναι ὅτι ἀμφότερα ταῦτα περιέχονται ἐν τῷ ἡμετέρῳ προλόγῳ, ἀλλὰ ἀμφότερα μετὰ μνησικων*. Καὶ τὸ μὲν „σχών τῆς τιμῆς“ παρατίθεται μετ' ἄλλων τεράτων ὡς δᾶγμα „τῆς μολυνούσης τὸν σημερον γραπτὸν λόγον αἰσιχίτης κοπρολογίας“ (Προλ. σελ. 20), τὸ δὲ „ήσυχή“ περιέχεται ἐν ῥητῇ τῆς Γραφῆς. Οὕτω λοιπὸν ὁ ἀξιότιμος κ. Χατζιδάκης ἐθεώρησε πρέπον καὶ θεμιτὸν νὰ μὲ παραστήσῃ ἀσπαζόμενον αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὀνομάζω „κοπρολογίαν“ καὶ νὰ μὲ μεμφθῆ ὡς μὴ διορθώσαντα κατὰ τὰς περὶ γλώσσης ἰδέας μου τὸ κείμενον τῆς Ἁγίας Γραφῆς! Δύσκολον ἦτο νὰ δοθῆ εἰς

*) Βλέπε Κλειῶς σελίδ. 115, στήλ. α., στίχ. 8 καὶ 15, κάτωθεν.

ἐπικρινόμενον λαμπρότερα ταύτης εὐκαιρία ν' ἀσασβολώσῃ τὸν ἐπικριτὴν λαλῶν περὶ ἠθικῆς, ἠθικότητος, αἰδοῦς καὶ καλῆς πίστεως ἐν τῇ συζήτησει. Ἄλλ' ἐγὼ οὐτε φιλέδικος εἶμαι οὔτε ἀγαπῶ τὴν χονδρολογίαν.

Τὰ ἀνωτέρω πιστεύω ἀκούοντα ὅπως πείσωσι πάντας, ὅτι πᾶσα σοβαρώτερα πρὸς τὸν ἐπικριτὴν μου συζήτησις ἀποβαίνει ἀπολύτως ἀδύνατος διὰ τοὺς ἐξῆς δύο λόγους, ὅτι τὸ μὲν γενικώτερον ζήτημα τοῦ μὴ διχασμοῦ τῆς προσοχῆς μετὰ τοῦ τύπου καὶ τῆς σημασίας τῶν λέξεων εἶμαι ἀνίκανος νὰ καταστήσω αὐτῷ καταληπτόν, περὶ δὲ τοῦ ζητήματος τῶν κονταίων τύπων ὁ ἀξιότιμος κ. Χατζιδάκης, καίτοι ἀνασκευάζων ἐμὲ καὶ θαυμάζων τὸν κ. Κόντον, εἶναι ἐν τούτοις πληρέστατα σύμφωνος πρὸς ἐμὲ καὶ ἀσύμφωνος πρὸς τὸν κ. Κόντον.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΔΕΛΒΕΡΤΟΥ.

(τέλος).

Ἡ μόνη λοιπὸν ἀσχολία τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων ἦτον ἡδὴ νὰ ἐξερρυνήσῃ τὴν σημασίαν τοῦ σημείου τούτου, προσεπάθει δὲ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο διὰ παντὸς τρόπου καὶ ἀκαμάτως, ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀποκοιμηθῆ. Καὶ ἐφαίνετο μὲν εἰς αὐτὸν ἀκόμη δύσκολος ἡ ἐπιτυχία, ἀλλὰ δὲν ἀπηλίπισθη καὶ ἔκλειεν ἐκ τῆς μεγάλης του φυικῆς ταραχῆς.

Νύκτα τινὰ ὅμως, ἀφ' οὗ ὠνειρεύθη πάλιν τὴν θαυμασίαν ἐκείνην μορφήν καὶ ἀτενῶς προσέβλεπεν αὐτήν, ὡς ἀστραπή ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν του ἰδέα τις ἐξήγαγε ταχέως τὸν δακτύλιον καὶ εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς τοῦ πολιτικοῦ ἀστέρου, ἀναλάμπαντος ἤδη περισσότερον, ἀνέγνω εὐχρῶς καὶ ταχέως τὴν λέξιν **ΘΕΛΕΙΝ**.

— Θέλειν λοιπόν;

Ἔστω, τὸ θέλω! ἀνέκραξε μεγαλοφῶνως καὶ ἐν ὀργῇ ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ ἐδάφους, καὶ οἱ δεσμοὶ τοῦ πάγου, οἱ τέως κρατοῦντες αὐτόν, διερράγησαν ἐν ἀκαρεῖ καὶ εὐκόλως ὡς νήματα ἀράχνης. — Ἐδράζε τὴν ὀδοιπορικὴν του βράβδον, ἢν ὁ πάγος ἐπίσης εὐκόλως ἀφῆκεν ἐλευθεραν. — Ἦδη ἐξ ἀνατολῶν ἤρχισε νὰ ὑψόνεται ὁ ἥλιος καὶ δι' αἵματοβαφοῦς φωτὸς περιέχυσε τοὺς τοίχους τῆς παγερᾶς ἐκείνης εἰρκτῆς. Ἐθῆκε τὸν δακτύλιον εἰς τὸν λιχανὸν τῆς δεξιᾶς του, ὑψωσε τὴν πυγμὴν καὶ προὐχώρησε πρὸς τὸν ἀνατολικὸν τοῖχον καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, μετὰ βροντώδους δὲ κρότου διερράγη καὶ κατέπεσε τὸ ἐκ πάγου οἰκοδόμημα καὶ μετεβλήθη περὶ αὐτὸν εἰς ἐρείπια. Οὕτω λοιπὸν ἔστη ἐκεῖ καὶ παρατήρησεν ἀπᾶς ἐτι τὰ σημεῖα τῆς μακρᾶς του αἰσχύνης, καὶ οὔτε ἐκλαυσεν οὔτε ἐγέλασεν, ἀλλ' ἔμεινε σοβαρὸς καὶ ἀτάραχος καὶ ἔτοιμος, ἔχων ἔρωτα εἰς τὴν καρδίαν καὶ ρώμην εἰς τὰ μέλη του, ν' ἀκολουθήσῃ τὴν σκοπούμενην ὀδοιπορίαν.

Ὁ δὲ ἥλιος ἐκπέμπων φλόγας ὑψώθη εἰς τὸ στερέωμα καὶ ἐγένετο μεσημβρία, αἴφνης δὲ πρὸ τῶν βλεμμάτων του ἐτάκθησαν τὰ διεσπαρμένα ἐρείπια τοῦ παγεροῦ φρουρίου. Τότε ἀκατάσχετον περιεκύκλωσε τὸν Ἀδελβέρτην τὸ ρεῦμα τοῦ ζῶντος ὕδατος, καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐξετάθη ἀπέραντος καὶ τρικυμῶδης θάλασσα, τὰ δὲ κύκλω ἀνορθούμενα κύματα ἐφάνοντο ἐκμανέντα κατ' αὐτοῦ καὶ θέλοντα ν' ἀπορροφήσωσιν αὐτόν. — Ἐκ τῆς θαλάσσης ἠγέρθη καταγίγξ καὶ λάιλαψ καὶ θύελλα καὶ ἀνεμοὶ, ὀντιθέτως συγκρούμενοι καὶ συσσω-

ρεύσαντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πάντα τὰ νέφη. Ἐν μέσῳ τῶν φοβερῶν τούτων στοιχείων ἵστατο αὐτὸς μόνος.

Ὁ ἀνεμος ἐπνευσε κατ' αὐτοῦ, ὅπως τὸν ρίψῃ κατὰ γῆς — ἀλλ' αὐτὸς ἵστατο σταθερὸς — καὶ μόνον μετὰ τῶν ἐνδυνάτων του ἐπαίξεν ἡ θύελλα ὁ μυστηριώδης ὅμως βόστρυχος, ὃν ἐφύλασεν ἐν τῷ στήθει του, ἀφηρηπᾶγη καὶ ὁ ἀνεμος ἀπώθησεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἄφοβος ὅμως ὁ Ἀδελβέρτης ἐρρίφθη εἰς τὰ κύματα καὶ ἰδοῦ, τὰ κύματα κατεπραυθύνθησαν, ἡ θάλασσα ἰσοπεδῶθη, αἱ καταγίγξες κατέπαυσαν καὶ μόνον ἐλαφρὰ τις πνοὴ ἀνέμου τὸν ὄδῃ πρὸς τὸν παρασυρόμενον βόστρυχον, ὃν ἀκαμάτως κατεδίωκε καὶ προσεπάθει νὰ φθάσῃ. Ἐν τούτοις ἐκ τοῦ μελαγχρόνου τούτου βόστρυχου ἀνέθαλε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του αὐτῆ ἡ ἐξ ἀμβροσίας μορφή τῆς μυστηριώδους γυναικῆς, ἣτις σχεδὸν ἴπταμένη καὶ μὴ ἐγγίζουσα διὰ τῶν ποδῶν τὰ κύματα ἔσπευδε μακρὰν τοῦ ἀγωνιζομένου νὰ τὴν φθάσῃ, ὀδηγοῦσα τὴν καταδιωξίν του ὅτε μὲν πρὸς βορρᾶν, ὅτε δὲ πρὸς νότον, ἄλλοτε πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἄλλοτε πρὸς δυσμὰς.

Τουτουτρόπως περιεπλανήθη ἐπὶ μακρὸν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ ὄρα παρήλθεν, ὁ ἥλιος εὐρίσκετο πρὸς νότον, πρὸς βορρᾶν ἐλάμπει σοβαρὸς καὶ φωτεινὸς ὁ πολικὸς ἀστήρ, ἡ βόδοδακτύλος ἡὼς ἐφεγγυόλοει ἐξ ἀνατολῶν καὶ ἐκ δυσμῶν ἐχύνοντο αἱ φλόγες τῆς ἑσπέρας. Οἱ ἀστέρες διατάσσοντο ἐπὶ τοῦ στερεώματος σχηματίζοντες θαυμασίους ὀμίλους· κυανοὺς ἦτον ὁ ἀήρ καὶ κυανὰ τὰ ὕδατα, ὣν ὁ ἀφρὸς ἦτο βόδα καὶ πενθηρὰ ἀνθη.

Μετὰ ἄμετρον τέλος καὶ μακρὰν καὶ ἐπίμονον πορείαν εἶδε τὴν διαφανῆ καὶ πτερόεσσαν μορφήν θέτουσαν τὸν πόδα ἐπὶ γῆς ὄρεινης, κειμένης μετὰ βορρᾶ καὶ νότου, ἐστρεφε δὲ ἡδὴ καὶ τὸν προσέβλεπε συχνότερον καὶ μετὰ παραδοξοτέρων βλεμμάτων. Αὐτὸς δὲ ἐτι μάλλον ἐνέτεινε τὰς δυνάμεις του καὶ ἐρρωμένως ἐπάτασσε νηχόμενος τὸ ὕδωρ, ἐν ᾧ ἡ εἰκὼν τῆς θεῆς γυναικῆς ἀνῆρχετο τὴν ἀκτὴν πρὸς τὸ ὄρος. Καὶ ὁ Ἀδελβέρτης ἐφθασεν εἰς τὴν ζήτην καὶ ἤρχισε τρέχον πρὸς τὸ ὄρος, καταδιώκων πάντοτε τὸ οὐράνιον πλάσμα. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἴνωρθώθησαν τὰ κύματα καὶ κατεδίωκον αὐτόν κατὰ πόδας, θορυβοῦντα ὑπὸ τὴν πτέρναν του, μετὰ παραπόνων καὶ ἀπειλῶν. Ἄλλ' αὐτὸς μόνον ἐμπροσθέν του ἔβλεπε πρὸς τὸν ἀτμώδη σκοπὸν. Οὗτος ἔφερον αὐτόν

εἰς κοιλάδα τινὰ, ἣτις ὄλονεν ἔστενοῦτο πρὸ αὐτοῦ καὶ ἦς οἱ ἀπόκημοι βράχοι ἀνταπέδιδον τὸν φοβερὸν κρότον τῶν ἀνερχομένων ὕδατων. Ἡ κοιλάς αὕτη ἐπερατοῦτο εἰς τινα βραχῶδη χαράδραν, εἰς τὴν εἰσέδον τῆς ὁποίας ἐστάθη. Καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς θαλάσσης εἰσεχώρησεν εἰς τὴν στενὴν ταύτην πύλην καὶ εὐρέθη διὰ μιᾶς εἰς ὑπόγειον καὶ σκοτεινὸν διάδρομον, ὅπου οὐδεὶς πλέον κρότος ἐφθάνεν εἰς τὰς ἀκοὰς του.

Ἐπὶ μακρὸν ἐξηκολούθει προχωρῶν εἰς τὴν στενὴν ταύτην ἀτραπὸν καὶ ἐν τῷ σκοτεινῷ ἀνεζήτει ἐπιμόνος τὴν ἐξέοδον. Ἦδη τὸ ἐδαφος ἤρχισε νὰ κλίνει πρὸς τὰ κάτω, καὶ ὠδήγει αὐτὸν πάντοτε βαθύτερον, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι ἐμελλε νὰ κατέλθῃ εἰς ἀτελεύτητον βᾶθος.

Τουτουτρόπως κατῆλθε πολὺ βαθύως, ὅτε μακρόθεν εἰς τὸν ἀδιάπεραστον ζόφον ἐφάνη λάμψις τις· τότε ἤρχισαν νὰ εὐρύωνται οἱ τοῖχοι τῶν βράχων, ἐλαφρῶς δ' ἐκινεῖτο ὁ ἀήρ ἐκ μακροῦθεν ἀκουομένων ἀσμάτων· ἤρχισε ν' ἀναπνέῃ ἐλευθερώτερον καὶ ἐπετάχυνε τὸ βῆμα, πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπροσ ἐιχωρῶν· τὰ πάντα πρὸ αὐτοῦ ἐγίνοντο ὄλονεν φωτεινότερα καὶ εὐκρινέστερον ἠκούοντο οἱ ἦχοι, διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως εἰς τὴν πηγὴν τοῦ κέντρου ἔπρεπεν ἀκόμη πολὺ νὰ ὀδοιπορήσῃ, λίαν βαθύως ἀκόμη νὰ κατέλθῃ.

Τότε εἶδε θαυμασίας μορφᾶς! Εἰς τοὺς ἀπεράντους καὶ ὑπογείους ἐκείνους θόλους ἦσαν ἀναρίθμητοι ἱστοί, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων δύο ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλας μορφαὶ ὑφαινον ἀνταγωνιζόμενοι. Ἐν μόνον διακριτικὸν σημεῖον εἶχον· αἱ μὲν ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λάμποντας ἀνδρακας, αἱ δὲ ἀντίπαλοι αὐτῶν σιδηρὰ στέμματα, οὐσᾶκις δὲ ἡ δύναμις τῶν πρώτων ὑπερνεῖκα ἐπετεινετο συγχρόνως καὶ ἡ λάμψις τοῦ λίθου, ὃν ἔφερον· μόνον δ' ἐκ τῶν λίθων τούτων προήρχετο τὸ φῶς τῆς μωθώδους ταύτης χώρας.

Ἀμέσως ὅμως ἀνεγνώρισε τὰς εἰς τὸν πλησιέστατον αὐτῷ ἱστὸν καθήμενας, διότι ἀπασαί ἦσαν ὡς καὶ ἡ θαυμασία ἐκείνη γυνὴ μελανεῖμονες καὶ κατηφεῖς καὶ ἡ μέλαινα

κόμη κατέπιπτεν ἀπὸ τοῦ φωτοβολοῦντος μετώπου μέχρι τῆς ὀσφύος. Καὶ ἡ μὲν ἔφερε τὸν λάμποντα ἀνδρακα, ἡ δὲ τὸ σιδηρὸν στέμμα· ἀμφότερα προσήλωσαν ἐπ' αὐτοῦ σκυθρωπῶς τὰ βλέμματα, αὕτη μὲν δι' αὐτῶν φῶς, ἐκείνη δὲ ζόφον ἐκπέμπουσα, ἐπάλαιον δ' ἐναγωνίως καὶ ὑφαινον· ἐπλησίασε περισσότερον εἰς τὸν ἱστὸν καὶ εἶδε τὸ ὕφασμα, ὅπερ ὕφαινον, — ἦτον ἡ ζωὴ του.

— Σᾶς ἀνεγνώρισα, ὦ πνεύματα τοῦ πεπρωμένου μου, ἀνεφώνησεν ὁ Ἀδελβέρτης, σέ, ὦ φωτοβόλε ἀνδρακα τῆς ἰδίας μου δυνάμεως, καὶ σέ τὴν ἀντίπραξιν τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ κόσμου δυνάμεων· σὺ ὅμως, ὦ λαμπρὲ ἀνδρακα, θά νικήσῃς ἐπὶ τέλους!

Μόλις ἐπρόφερε τοὺς λόγους τούτους καὶ ἤκουσε τὴν ἐξῆς ἀπόκρισιν. — Ἴδὲ πρὸς τὰ ἀνω! Καὶ εἶδε τὰ ἐξῆς.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χώρου καὶ ἐπὶ θρόνου ὕψηλοῦ ἐκάθητο μετ' ἀπεριγράφτου μεγαλοπρεπειᾶς εἰς γέρον· ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἔφερε τὸ ὄνομά του — **ΑΝΑΓΚΗ**. Ἐνδυμά του ἦτον ὁ ἀστεροῖς οὐρανός, ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἐκράτει λύρα καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἔκρουε τὰς χορδὰς, ὅθεν ἐξεπέμποντο αἰώνια ἀρμονία. Ὅσακις δ' ἔπραττε τοῦτο, οἱ ἀστέρες τοῦ ἐνδύματός του διατάσσοντο κατὰ τοὺς τόνους, ὅπως δὲ διατάσσοντο οἱ ἀστέρες, οὕτω καὶ ὁ ἀγῶν τῶν ὑφαινοῦσάν γυναικῶν ἐπετεινετο ἐτι μάλλον. Αἱ κινήσεις των, ἡ πτώσις καὶ ἡ ἀνύψωσις αὐτῶν, τὸ ὕφασμα καὶ τὸ φῶς, ὁ ἐξέπεμπον οἱ ἀνδρακας, ὅλα ταῦτα ἦσαν τόνοι προερχόμενοι ἐκ τῶν χορδῶν τῆς λύρας του.

Ἐπὶ δὲ τοῦ βωμοῦ πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ γέροντος εἶδεν ὁ Ἀδελβέρτης τὸν βόστρυχον τῆς κόμης του συνηνομένον μετὰ τοῦ ἄλλου ἐκείνου βόστρυχου· ἐξήγαγε τὸν δακτύλιον καὶ ἀνέγνω ἡδὴ ἐπ' αὐτοῦ — **ΣΥΝΘΕΛΕΙΝ**. Γουυπητῆς προσεκύνησε τὸν θρόνον. — Τότε ἐξύπνησε καὶ εἶδεν ὅτι εἶχεν ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν ἐξ ἀνατολῶν ἀνερχόμενον ἥλιον.

(Ἐκ τῶν τοῦ Chamisso).

ΑΠΡΙΛΙΑΤΙΚΗ ΝΥΚΤΑ.

Χρυσὰ διαμαντοκόλλητα τ' ἀστέρια καμαρώνουν
καὶ τὰς γλυκειὰς ἀκτίναις των τ' ἐπὶ τὰ φύλλ' ἀνακατόνουν,
πέφτ' ἡ δροσοῦλα σταλακτῆ ὅσον τὸ μαργαριτάρι
κ' ἡ πασαλιά μωχοβολᾷ τῆς λεμονιάς ζευγάρι·
μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια των τὰ λούλουδ' ἀνασταίνουν
κ' ἡ μωρωδιάς των καὶ νεκροὺς ἀκόμη ἀνασταίνουν.
Χαρὰ τ' εἶ τον ποῦ ἔμορρε νὰ ζῆ μεσ' ἐς τοὺς ἀνθοὺς τ' Ἀπρίλη
κ' εἶχει ἀγάπη τ' ἐπὶ τὴν καρδίαν κ' εἶχει φιλιὰ τ' ἐπὶ τὴν χεῖλη·
χαρὰ τ' ἐκείνον ποῦ ἔμορρε τ' ἀνδοστρωμένα μέρη
τῆ λατρευτῆ ἀγάπης του κρατῶντας ἀπ' τὸ χέρι
νὰ ξενοκτᾷ τ' ἐπὶ τὸν ἔρωτα, τ' ἐπὶ τὰ χάρδια, τ' ἐπὶ τὰ φιλιὰ.

Μιλεῖ σὲ γλώσσ' ἀγνωρίστη ἡ τόση σιγαλιά
καὶ ἀπαντᾷ τ' ἐπὶ τὰ λόγια της τῆς νύκτας τ' ἀηδονάκι,
ταῖς ἀσημένλαις του ματιαῖς σκορπᾷ τὸ φεγγαράκι,
τ' Ἀπρίλη τὸ τριαντάφυλλο, ἀταίριαστο τ' ἐπὶ τὸ χροῖμα,
θαρρεῖς κ' ἐκεῖνο σοῦ μιλεῖ, ὅμοιο μὲ κόρης στόμα . . .
Ἐάν βόδο ἀπριλιάτικο ἀνοίγῃ τ' ἡ καρδιά μου
καὶ βγάξῃ χίλιας μωρωδιάς τὰ χίλια αισθηματά μου·
τὸ βόδο ὅπου γιὰ καρδίαν τὰ στήθη μου στολιζει
γιὰ μιὰ ξανθούλα μοναχὰ ὀλόδροσο ἀνθίζει
γιὰ μιὰ ξανθούλα μοναχὰ σκορπᾷ τῆ μωρωδιά.

Τόση ἀγάπη δὲν χωρεῖ τ' ἄλλη καμμιὰ καρδιά!
Ἄρχίζει ἀπὸ τὰ στήθη μου καὶ φθάνει τ' ἐπὶ τὰ οὐράνια . . .
Κ' ἐκείνη ποῦ ἀγάπησα θάχη τὴν περιφάνεια
ὅτι τ' ἐπὶ τὸν κόσμο ὅσον αὐτὴ δὲν ἀγαπήθη κ' ἄλλη·
τὸ νοιώθει πῶς τ' ἐπὶ τὰ δροσερὰ κ' ἀγγελικά της κάλλη
μιὰ τέτοι' ἀγάπη τ' αἰρίαζε, ἀτέλειωτη, μεγάλη.
Τ' ἀστέρια ἔμπροσ τ' ἐπὶ τὰ μάτια της ἀπὸ ντροπῆ των
σβουοῦνται,

καὶ τ' ματιαῖς μας σμίγουνε κ' ἀχόρταγα φιλιοῦνται
καὶ ἡ καρδιά της ντροπαλῆ τὸν ἔρωτα σκορπᾷ.

Δὲν θέλω περισσότερο αὐτὴ νὰ μ' ἀγαπᾷ,
εἶχει καρδοῦλα τρυφερῆ, ὀλόδροση ἡ ξανθὴ μου
κ' ἂν βάλῃ ἀγάπη πειρὸ θερμῆ, ὅμοια μὲ τὴ δική μου,
θά μαραθῆ ὅσον λούλουδο — ὄχι, δὲν τὴν ἀφίνω
νὰ καίγῃ ὅπως καίγομαι, νὰ σβόνη ὅπως σβόνω.
Εἴν' ἡ καρδιά μου δυνατὴ κ' ἄλλοιῶτα πλασμένη
κ' ἀντὶ γιὰ αἶμα, πύρινο ποτάμι τὴν διαβαίνει·
καὶ χίλια χρόνια ἐδῶ τ' ἐπὶ τὴ γῆ τέτοια καρδιά κ' ἂν ζῆση
δὲν τὴν ἀρκοῦν ὅσῳ ἔμορρε καὶ θέλει ν' ἀγαπήσῃ
γ' αὐτὸ θαρρῶ ἀθάνατη θά ζῆ παντοσθενά . . .

Μιά τέτοια νύκτα τί όνειρα κ' επιθυμιάς γεννά!
 κάνει φτερά ή μυρωδιά ή δροσοστολισμένη
 κι' από τὰ λούλουδα πετὰ και γύρω μου διαβαίνει,
 και είνε τόση ζωντανή που λές πως θα μιλήση . . .
 Γυρεύει κάποια όμορφη να τήν γλυκοφιλήση,
 ζητᾷ για κρῖνο, κάτασπρο και άπαλό χεράκι,
 και χείλη για τριαντάφυλλο να πλανεύη 'λιγάκι,
 γιατί 'ξφυγε από λούλουδο και λούλουδο γυρεύει
 χαρά 'ς αυτήν τήν όμορφη, όπου τήν άγναντεύει
 κι' απλώνεται ή μάγισσα και τήν μοσχοφιλεί!

'Ελα, ξανθούλα μου γλυκειά, ξανθούλα μου καλή,
 τᾶστρα 'ψηλά 'ς τόν ούρανό άμέτρηταις χιλιάδες
 τρεμουλιαστά θα φέγγουνε του γάμου μας λαμπάδες,
 ή κάτασπραις τριανταφυλλιάς 'ς τὰ βόδα φορτωμένας,

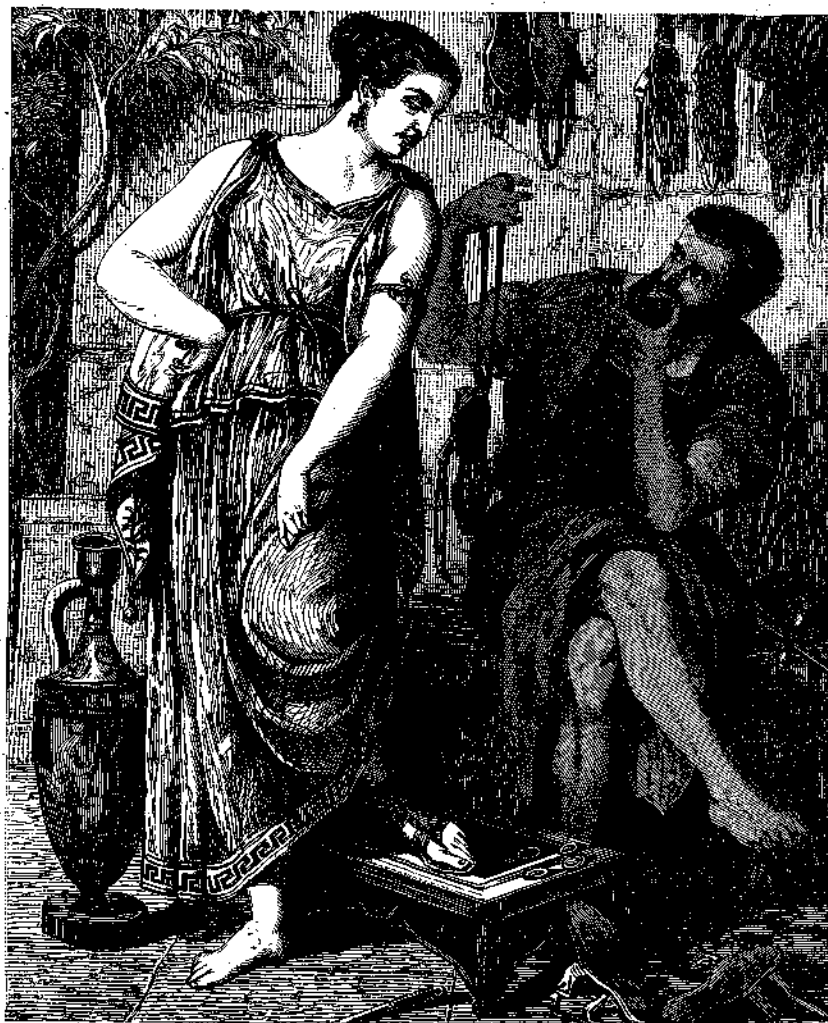
ή πασχαλιάς κ' ή λεμονιάς ή μοσχομυρωμένας,
 όσα λουλούδια άνθίσανε και όσα θε' ν' άνθίσουν
 λαχταριστά προσμένουνε να σε μοσχομυρίσουν,
 και ή βανίλια δλοδροση σε καρτερεί κι' αυτί.

Είνε μικρή ή καλύβα μας, μικρή μα ζηλευτή
 τριγύρω της καμαρωτό άγρόκλημ' άνεβαίνει,
 κ' ή άκακία, ή χλωμή τ' Απρίλη έρωμένη
 έξω 'ς τή θύρα φουντωτά κλωνάρια θε' ν' άπλώση
 μήν τύχη κάποια άνέσπλαχνη νεράιδα και μάς νοιώση
 κ' έλθη ή ζηλιάρα μυστικά κι' άρπάξη τὰ φιλιὰ μας . . .
 'Ελα, ξανθούλα μου γλυκειά — τὰ τόσα όνειράτά μας,
 όσα ή άγάπη έστειλε και όσα θε' να στείλη,
 'σαν μυρωδιάς να σκορπισθούν 'ς τή νύκτα του 'Απρίλη.
 1885. ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

ΤΟ ΛΑΒΑΡΟΝ ΚΑΙ Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

υπό Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ*). (Εικόν Ραφαήλ εν σελ. 233).

Εδσέβιος ο Παμφίλου, ο επί Κωνσταντίνου άρχιάσας
 επίσκοπος Καισαρείας τής Παλαιστίνης, όστις εγένετο δη-
 μουργός τής εκκλησια-
 στικής ιστορίας και άλλ-
 λως άνεδείχθη περι τήν
 ιστορίαν και τήν χρονο-
 λογίαν άνήρ λόγου άξιος,
 συντάξε και εις τόν
 βίον του Κωνσταντίνου
 λόγους τέσσαρας, εν οίς
 βεβαιού ότι παρ' αυτού
 του βασιλέως ήκουσε
 βραδύτερον διηγούμενα
 όσα κατά τήν κρίσιμον
 εκείνην τής ζωής αυ-
 του στιγμήν συνέβησαν.
 Προσευχομένου λοιπόν
 του βασιλέως, λέγει, και
 λιπαρώς ικετεύοντος τόν
 πατρώον Θεόν, ίνα έπο-
 ρέξη τήν έαυτου δεξιαν
 εις τήν προκειμένην δυσ-
 χέρειαν, έπαφάνη θεοση-
 μία τις παραδοξωτάτη.
 'Ο ήλιος ήτο περι με-
 σημβρίαν· ο Κωνσταν-
 τίνος έπορεύετο μετά
 του στρατου αυτου, ότε
 αίφνης είδεν οφθαλμο-
 φανώς εν τω ουρανω
 υπερκειμενον του ήλιου
 σταυρόν εκ φωτός συν-
 ιστάμενον και φέροντα
 επιγραφήν· „τοῦτω νί-
 κα“· 'Εκπλαγείς επί τω
 θεάματι, όπερ είδε και
 εθαύμασεν άπας ο περι αυτον στρατός, διηπορει προς έαυ-
 τόν λέγων, τί άρα σημαίνει τό φάσμα μέχρις οδ, επελθού-

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝ ΣΑΝΑΑΛΟΠΟΙΟΣ.

σης τής νυκτός, είδε καθ' ύπνους τον Χριστόν του Θεου
 μετά του φανέντος εις τον ουρανόν σημείου, και έλαβε παρ'
 αυτου παραγγελίαν να
 ποιήση μίμημα του ση-
 μείου εκεινου και να με-
 ταχειρίζηται του λοιπου
 αυτου ως άλέξημα, δη-
 λαδή ως σύμβολον προ-
 φυλακτικόν, εις τας
 προς τους πολεμίους
 συγκρούσεις. Τήν δε
 πρώταν, άμα εξυπνήσας,
 διεκρίνωσεν εις τούς
 φίλους τό απόρρητον
 και εν τω άμα, καλέ-
 σασ χρυσοχούς, παρήγ-
 γειλεν εις αυτούς να
 απομνηθώσι τήν ει-
 κόνα του σημείου, κο-
 σμοούντες αυτό δια χρυ-
 σου και πολυτίμων λι-
 θων. Καί κατεσκευά-
 σθη λοιπόν οῦτω ή
 πρώτη χριστιανική ση-
 μαία, ήτις ήτο ως εξής
 έσχηματισμένη. 'Υψη-
 λόν και περιχρυσον δόρυ
 είχε κέρας έγκάρσιον
 ποποιημένον εν είδει
 σταυρου. Εις τό άνω
 άκρον του δόρατος έστη-
 ρίζετο στέφανος χρυ-
 σους και λιθοκόλλητος,
 έντός δε του κύκλου
 του στεφανου υπήρχον
 δύο στοιχεία, έκδη-

λόντα τό όνομα του Χριστου δια των δύο πρώτων αυ-
 του ελληνικών χαρακτήρων, ήτοι του Χ και του Ρ, συμπε-
 πλεγμένων, όπερ μετέπειτα έφερε πάντοτε ο βασιλεύς και
 επί του κράνους αυτου. 'Από του πλαγίου κέρατος του επί

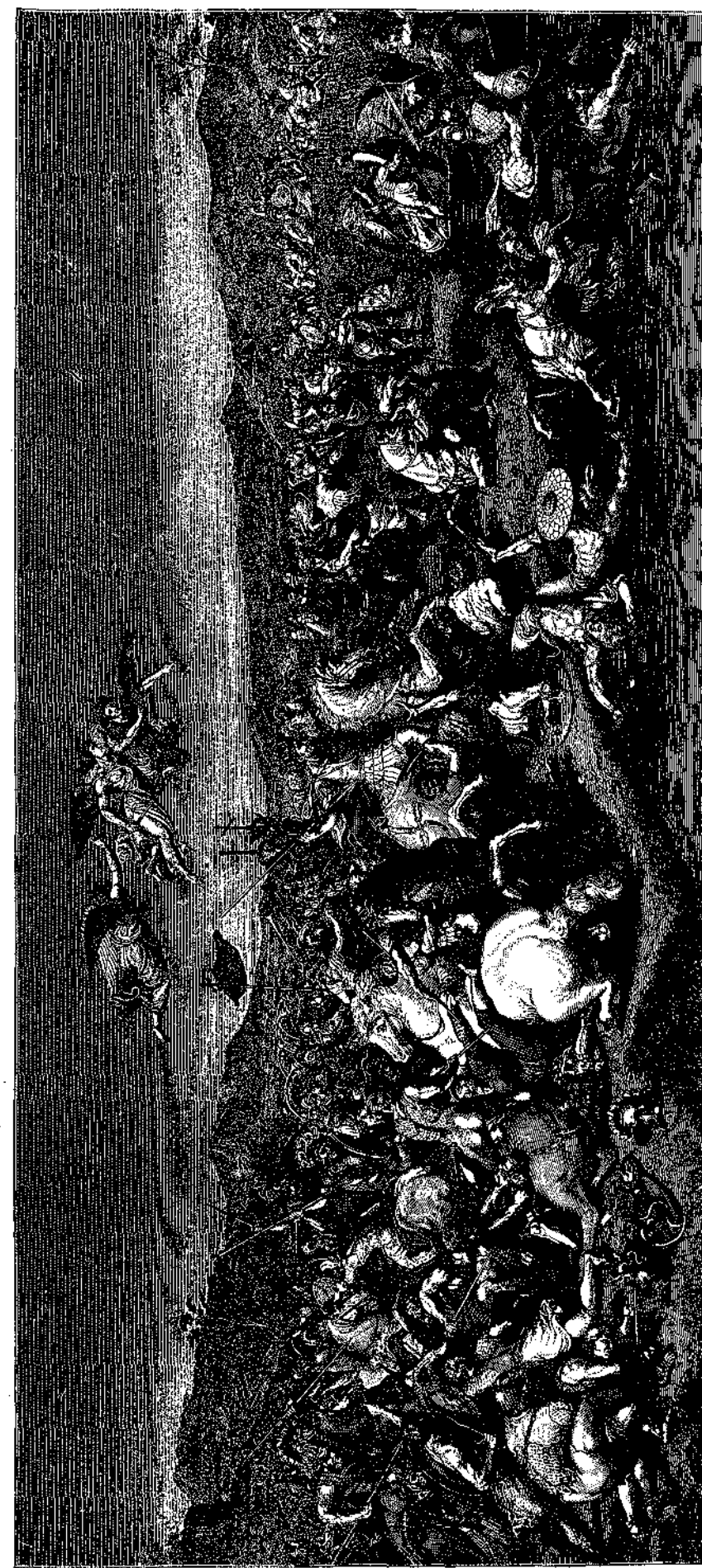
*) 'Εν τή 'Ιστορία του 'Ελληνικού 'Εθνους, τόμ. Β'. σελ. 552—555.

του δόρατος επιτεθειμένου εκρέματο
 οδόνη πορφύρα, χρυσοφάντος και
 δια ποικίλων λαμπροτάτων τιμαλφών
 λίθων κεκοσμημένη. 'Η οδόνη αυτή
 ήτο τετράγωνος ώστε δεν κατήρχετο
 μέχρι τής κάτω άκρας του δόρατος,
 τό όποιον ήτο μακρότερον του έγκαρ-
 σίου κέρατος. Κάτωθεν δε του ση-
 μείου του σταυρου και εις αυτά τὰ
 άκρα του ύφάσματος εκείνου, υπήρ-
 χον ένυφασμένα ή ζωγραφημένα δια
 χρυσοῦ αι προτομαί του βασιλέως και
 των τέκνων αυτου. 'Η πρώτη αυτή
 σημαία διατηρήθη επί πολλούς αιώ-
 νας, μέχρι τής έννάτης, ως βεβαιού-
 σιν, εκατονταετηρίδος, εις τὰ εν Κω-
 σταντινουπόλει βασιλεία και επεκλήθη
 „λάβαρον“· όνομα τουτο παραδόξον,
 του όποιου δεν καταρωθή να εξιχνι-
 ασθῆ ήτε ή ετυμολογία ήτε ή έν-
 νοια.

Ταῦτα ο Εδσέβιος. Καί βέβαιον
 τώντι φαίνεται ότι ο Κωνσταντίνος
 εν τή άμνηχανία, εις ήν τότε εύρέθη,
 δεν άπεδέξατο μὲν επί όλοτελώς τὰ
 των χριστιανών δόγματα, επεκατέ-
 σατο όμως τήν άρωγήν του Θεου αυ-
 των και άντέταξε τό μυστηριώδες
 του Χριστου σύμβολον εις τὰ τής
 συγκλήτου και του δήμου εμβλήματα,
 ίνα κατισχύση θρησκευματος γεγρα-
 κότης δια τής χάριτος πίστειος νεω-
 τέρας και άκμαιότερας. Ουδέν ήττον
 δε αξιοσημειωτον δια τήν ιστορίαν
 του ελληνικού έθνους γεγονός είναι,
 ότι εκ πρώτης άφετηρίας ή νέα βα-
 σιλική σημαία δια των ελληνικών και
 ούχι των λατινικων του Χριστου γραμ-
 μάτων εκοσμήθη· ώσανει ο Κωνσταν-
 τίνος είχε τό προαισθημα ότι επέ-
 πρωτο να γίνη αρχηγέτης γενεᾶς βα-
 σιλέων, οίτινες, επί μάλλον και μάλ-
 λον χωριζόμενοι από τής αρχαίας των
 ρωμαίων μητροπόλεως, έμελλον επί
 τέλους να άρξωσι χωρών όλως έλλη-
 νικών και δια τής ελληνικής μόνης να
 κυβερνήσωσι γλώσσης.

Τούτο λοιπόν αναγορεύσας και
 προσκυνήσας τό σύμβολον, τό όποιον
 οι μὲν χριστιανοί αυτου στρατιώται
 είδον προπορευόμενον μετά πάσης πε-
 ποιήσεως εις τήν νίκην, οι δε μη
 πιστεύσαντες εισέτι παρηκολούθησαν
 μετά τής ανησύχου προσδοκίας, ήν
 παράγει εν τοιαύταις άπόροις περιστά-
 σεσι πάν ό,τι μυστηριώδες και άδηλον,
 ώρμησεν ήδη ο Κωνσταντίνος επί τό
 πρόσω θαρρόντως· επί τοσοῦτον
 θαρρόντως ώστε, ένῶ ένομιζετο εις-
 έτι περι τόν 'Ρήνον διατρέβων, αυτός

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Α'.

Ο ΚΑΤΑ ΜΑΕΝΤΙΟΥ ΑΙΩΝ ΚΑΙ ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.
 Εικόν Ραφαήλ, έργον έτά Κ. Παπαρρηγοπουλου σελ. 232.

ἐπεφάνη διὰ τῶν Ἄλπεων ἀδοκῆτως εἰς τὰ πεδία τῆς ἀνω Ἰταλίας· καί, καταβαλὼν περὶ Τουρίνον τὴν κατ' αὐτοῦ ἀντιταχθεῖσαν πρώτην τῶν πολεμίων στρατιάν, προέλασεν, ἀκωλύτως μέχρι Μεδιολάνου. Ἐπειτα δὲ νικήσας καὶ ἄλλην λαμπροτάτην νίκην περὶ Οὐηρώνα, ἤρχισεν νὰ πλησάζῃ πρὸς τὴν Ῥώμην, ὅπου περιέμεναν αὐτὸν ὁ Μαξέντιος. Ἡ Ῥώμη ἦτο τοσοῦτον ὄχυρά, ὥστε, ἐὰν ἐπασοῦν ἐπιτηδεῖας διεξήγετο ὁ ἄμυνα αὐτῆς, ὁ Κωνσταντῖνος ἤθελεν ἀναγκασθῆναι εἰς πολιορκίαν μακρὰν κατ' ἤν, διατελῶν ἐν μέσῳ χωρῶν καὶ κατοικίων ἄλλοτρώως πρὸς αὐτὸν διακειμένων καὶ πόρρω πάσης ἐκ τῶν ἰδίων κτήσεων ἐπικυρίας, ἐκινδύνευε νὰ ἴδῃ ματαιούμενον ὅλον αὐτοῦ τὸ ἐπιχειρήμα. Κατ' εὐ-

τυχίαν ὁ Μαξέντιος, ἀφοῦ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης οὐδὲν γενναῖον κατὰ τοῦ ἀντιπάλου ἐπράξεν, ἠθέλησεν ἤδη ὡς ἀντιπαταχθῆναι εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἐξωθεν τῆς Ῥώμης ἀναπεπταμένων πεδίων. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ συστάδην ἀγῶνι, ὅστις συνεκροτήθη τῇ 28. Ὀκτωβρίου 312, κατετροπώθη ὁλοσχερῶς καὶ ἔπεσεν ὁ Μαξέντιος, τὴν δ' ἐπιούσαν εἰσέλασεν ἐν θριάμβῳ εἰς Ῥώμην ὁ εὐτυχῆς νικητὴς, θαυμαζόμενος καὶ ἐπιπροτούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους διὰ το μέγα αὐτοῦ φρόνημα, τὸ κάλλος τοῦ σώματος, τὴν λαμπρότητα τῶν κατορθωμάτων καὶ τὴν ἀκατάσχετον δύναμιν, ἣν περιεποιεῖτο αὐτῷ τὸ νέον σύμβολον, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ οὐρίου διεπράξε τὰ ἐξαισια ἐκείνα ἔργα.

ΔΟΥΝΑΙ ΚΑΙ ΛΑΒΕΙΝ ΕΝ Τῷ ΟΙΚῷ.

Πᾶς ἔμπορος μὴ κρατῶν καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης τὰ κατὰ τῆς αὐτοῦ, μὴ σημειῶν ἐν αὐτοῖς τὰς εἰσπραξίας καὶ τὰς πληρωμὰς καὶ κατὰ τὸ τέλος ἐκάστου ἐτους μὴ κάμων τὸν ἰσολογισμόν του, τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Πᾶς ὑπάλληλος, διαχειριζόμενος δημόσια χρήματα, ὀφείλει νὰ λογαριάζῃ καὶ τὸ λεπτόν, ἀδιάφορον ἂν ἑκατοντάδες ἢ ἑκατομμύρια διέρχονται διὰ τῶν χειρῶν του. Ὁ ταμίας παντός καὶ οἰουδήποτε συλλόγου ἐν τῇ ἐκθέσει του, ἢ κατ' ἑκάστον ἔτος ὑποβάλλει, δίδει λόγον καὶ τῶν ἐλαχίστων δαπανῶν τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἐτους γενομένων. Πᾶς φρόνιμος οἰκογενειάρχης, ἔστω καὶ νὰ ἦνε ὑπουργὸς ἢ ὑποδηματοποιός, ἐργοστασιάρχης ἢ γεωπόνος, ἀξιωματικὸς ἢ διδάσκαλος, σημειῶναι τὰ ἐξοδα καὶ τὰ ἐξοδά του καὶ προσπαθεῖ ἐκάστοτε νὰ λαμβάνῃ γνώσιν τῆς καταστάσεως τῆς περιουσίας του. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν οἰκοδεσποινῶν, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν φρονιμοτάτων καὶ οἰκονομικωτάτων, δὲν κατενόηθη εἰςέτι, πόσον ἀπαραίτητος εἶνε ἡ ἀνάγκη τακτικῆς καὶ συντόμου καταστιχογραφίας πρὸς τὸ ἴδιον ἀκριβῶς συμπερὸν. Κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον, ὡς καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις ζητήμασιν, ὁ γυναικῆος βίος δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πρόδον παραπλησίαν πρὸς ἐκείνην, ἣτις ἐπιήλθεν εἰς ἅπαντα τὸν κοινωνικὸν ἡμῶν βίον ἀπὸ τῆς πρακτικῆς ἐφευρέσεως τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ σπουδαιοτάτων ἐφευρέσεων. Πρὸ πενήντα ἢ ἑξήκοντα ἐτῶν ἅπαντα ἡ οἰκιακὴ ἡμῶν ἐργασία περιορίζετο εἰς τὴν παραγωγὴν ἀκατεργάστων προϊόντων ἢ εἰς τὴν κατεργασίαν αὐτῶν πρὸς ἴδιαν χρῆσιν. Καὶ ἐν ᾧ ὁ ἀνὴρ ἐφρόντιζε περὶ τῶν δαπανῶν πρὸς παραγωγὴν καὶ προμήθειαν τῶν διαφόρων χρησίων ὑλῶν, ἡ γυνὴ χρῆος εἶχε τὸ ὑπάρχον ὑλικόν, εἰς οὗ τὴν παραγωγὴν καὶ αὐτὴ οὐκ ὀλίγον συνειργάσθη, ὅσον τὸ δυνατόν ἐπιφελέστερον καὶ σκοπιμώτερον δι' ἰδίας ἢ καὶ τῇ βοηθείᾳ ξένης ἐργασίας νὰ τὸ διαδέσῃ.

Ταῦτα πάντα τῶρα πολλὰ μεταβλήθησαν καὶ ὄλονεν μεταβάλλονται. Ἀκατέρηστοι ὕλαι δὲν παράγονται πλέον ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν πόλεων, πᾶν δὲ ὅ,τι ἡ βιομηχανία δύναται ν' ἀναλάβῃ πρὸς ἐπεξεργασίαν διὰ τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν, τὸ οἰκειοποιήθη ἤδη, καὶ ἡμεῖς ὀφειλομέν ν' ἀνεχθῶμεν τὴν κατοχὴν τῆς ταύτης, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ μένωμεν ὅπως κατὰ τὸν πολιτισμὸν. Αἱ χεῖρες τῆς γυναικὸς πρέπει τῶρα ὀλιγώτερον νὰ ἐργάζονται, περισσότερο δὲ κεφαλὴ τῆς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ κατηγορήσωμεν αὐτάς, ἀν δὲν ἀντικατοπρίξονται πλέον ἐν τοῖς στίχοις τῶν ποιητῶν, ὅστινες λέγουσι περὶ τῆς οἰκοδεσποίνης, ὅτι σπρέφει τὸ νῆμα περὶ τὴν

ἡλακίτην, τὰς ἀποθήκας πληροῖ θησαυρῶν καὶ τὰ ἐκ τῆς καθαρῶτος λάμποντα ἐρμάρια βάρβακος καὶ χιονολεύκου ἑταίρου. Ὁ ἄτιμος μετέβαλε τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τὸ ἀσθενὲς φύλον, ἤδη δὲ πρόκειται ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ τοῦτο ὅποια τινὰ εἶνε τὰ νέα του καθήκοντα ἀντὶ τῶν παλαιῶν καὶ ἤδη παραγκωνισθέντων.

Ἀλλ' ἐν ᾧ διὰ τῆς ἐκτὸς τοῦ οἴκου βιομηχανίας παρελύθη ἡ σωματικὴ τῆς γυναικὸς ἐνέργεια, ἀφ' ἑτέρου εἰς ἀντάλλαγμα ἐπεβλήθη εἰς αὐτὴν ἑτέρα ἀσχολία, ἡ κυβερνήσις δηλονότι τῶν χρηματικῶν μέσων, δι' ἧν ἀποκτώνται τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας, καὶ ἡ ὀρθὴ αὐτῶν χρησιμοποίησις. Τὸ ταμεῖον τῆς οἴκου ἔχει ἤδη μείζονα διὰ τὸν οἶκον σημασίαν, συγχρόνως δὲ τὸ καλὸν καὶ ἡ εὐπραγία τῶν οἰκείων τῆς στηρίζεται νῦν ἐπὶ περιπλοκωτέρων σχέσεων ἢ πρότερον, διότι μετὰ τῆς αὐξηθείσης εὐκολίας πρὸς ἀπόκτησιν τῶν διαφόρων πραγμάτων ἠξιώθησαν ἐν ταύτῳ καὶ αἱ ἀνάγκαι, αὐτὴ δὲ διὰ τῆς ἰδίας τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας σχετικῶς ἐλάχιστα δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ ἐκείνων, ὧν ἀνάγκη ἔχουσιν οἱ οἰκεῖοί τῆς, ἐτι δὲ ὀλιγώτερον δύναται δι' αὐτῆς ν' ἀντικαταστήσῃ πᾶν ὅ,τι ἤδη ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν στενῶν ἢ εὐρέων πόρων τοῦ ἀνδρός. Ἄλλοτε ἡ γυνὴ παρήγε πρὸ πάντων, ἤδη δὲ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς κυβερνεῖ· ἄλλοτε, ὅτε ὁ βίος δὲν εἶχε τὴν ἀπαιτήθειαν, ἤδύνατο δι' ἰδίας ἐργασίας νὰ καλύψῃ τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀναγκῶν, ἤδη ὅμως, ὅτε αἱ ἀνάγκαι ἑκατονταπλασιασθῶσαν, οὐδὲ τὸ δέκατον τῆς πρῶν ἐργασίας δύναται νὰ κάμῃ. Ἄς προσθέσωμεν δὲ εἰς ταῦτα καὶ τὴν ἑκατοντὸν πρόδον τῶν σημερινῶν χρόνων, καὶ τὴν ἀκατάσχετον ἀνύψωσιν τῶν τιμῶν ὅλων τῶν εἰς τὸν βίον ἀπαιτούμενων πραγμάτων, μεθ' ἧς οὐδέποτε βεβαίως συμβαδίζει καὶ ἡ αὐξήσις τῶν σταθερῶν ἐξόδων, διὰ νὰ λάβωμεν πλήρη καὶ τελείαν τῆς σημερινῆς καταστάσεως εἰκόνα. Μία μεσαιῶς τάξεως οἰκογένεια, ἣτις πρὸ εἰκοσιπενταετίας πρὸς διατήρησιν τῆς εἶχεν ἀνάγκη τὸ πολὺ 1000—1200 δραχμῶν κατ' ἔτος, εἰς τὴν παρουσίαν ἐποχῆν μῶλις δύναται νὰ ἐξοικονομηθῇ δαπανώσα τριπλάσια καὶ τετραπλάσια. Ἐντεῦθεν προέρχονται ὅλα τὰ παράπονα, ὅτι ὁ βίος κατήτησεν ἀκριβός, τὰ ἐξοδα ἀνυπόφορα, χωρὶς ἐν τούτοις οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος περιορισμοῦ αὐτῶν νὰ παρατηρήται. Φυσικῶς ἡ ἕξις μεταβάλλει πᾶσαν πολυτέλειαν καὶ πᾶν ὅ,τι ἀρχῆθεν φαίνεται ὡς τοιοῦτον εἰς ἀνάγκη, καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἀδυνατεῖ πλέον νὰ προμηθευθῇ πᾶν ὅ,τι κατέστη δι' αὐτὸν ἀνάγκη, αὐτὸς αἰσθάνεται βαθέως τὴν στέρησιν του καὶ νομίζει ἑαυτὸν πένητα.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐκάστη οἰκοδεσποῖνα ἐναυσίως διὰ τῶν χειρῶν τῆς δίδει σημαντικὰ ποσὰ χρημάτων καὶ μάλιστα οὐκ εἰς μεγάλας δόσεις, ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀνὰ δέκα καὶ εἴκοσι λεπτά, δὲν ὀφείλει λοιπὸν καὶ αὐτὴ, ὅπως ἕκαστος καταστηματοῦχος ἢ ταμίας, νὰ θεωρήσῃ ἀναγκαίαν τὴν ἐξέλεξιν τακτικῆς καταστιχογραφίας; Δὲν ἀρκεῖ μόνον κατ' ἐκάστην ἐβδομάδα ἢ μῆνα νὰ μὴ ἐξοδεῖται πλείονα τῶν ὀρισμένων καὶ ἐν τῆσει τοῦ ἔτους νὰ μὴ ἔχη χρέη, διότι διὰ τῶν ἐμπιστευθέντων αὐτῇ χρημάτων πρέπει νὰ ἐκπληρωθῶσι σκοποὶ ὅλους ὀρισμένοι καὶ πάμπολλοι, διάφορον καὶ ποικίλην ἔχοντες σπουδαιότητα καὶ ἐρχόμενοι δ' εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου κατὰ σειράν, καὶ οὕτω πῶς ἐνίοτε συμπίπτοντες, ὥστε ἐξ ἀνάγκης νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ἔστω καὶ εἰς μίαν μόνην ἀγοράν. Ὄφειλε ν' ἀναλογισθῆ, ὅτι ἡ εὐδαιμονία τῶν οἰκείων ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτῆς, ὅτι πρέπει νὰ ὑπολογίσῃ πόσα δύναται νὰ ἐξοδεύσῃ δι' ἀναγκαῖα, πόσα δι' ὠφέλιμα καὶ πόσα τέλος διὰ μόνον εὐχάριστα πράγματα, καὶ τέλος ὅτι τὸ πρῶτον εἶδος τῶν δαπανῶν δὲν πρέπει νὰ τὴν εὕρῃ ἀοπλον, ἐν ᾧ τὰ λοιπὰ δύο δυνατὸν νὰ ρυθμισθῶσι κατὰ τὰς ἐξέσεις τῶν ἐν τῷ οἴκῳ.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον δὲν ἀρκεῖ εἶνε ἀδύνατον ἀνευ γραπτῶν σημειώσεων νὰ ἐπιβῇ ποτὲ ἰσορροπία μεταξύ ἐξόδων καὶ ἐξόδων. Οἰκοδεσποῖνα τις π. χ. ἔχουσα διὰ τὸν Φεβρουάριον καὶ τὸν Ὀκτώβριον τὸ αὐτὸ εἰσόδημα, ἀν δι' αὐτοῦ μῶλις δυνηθῇ νὰ καλύψῃ ὅλα τὰ ἐξοδα τοῦ Φεβρουαρίου, οὐδὲ εἰς τὰ ἡμίση τοῦ Ὀκτωβρίου θὰ δυνηθῇ ν' ἀνταποκριθῇ, οὐκ ἐπὶ αἱ ἡμέραι τοῦ μηνὸς τούτου εἶνε περισσότεραι, ἀλλὰ διότι ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος πάντοτε πε-

ρισσότερα ἀνοικαζόμεθα νὰ προμηθευθῶμεν παρὰ κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ. Τότε γίνονται τὰ περισσότερα ἀπρόοπτα λεγόμενα ἐξοδα, τότε κυμαίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ εἰσοδήματα, ἀναλόγως πρὸς τὰ ὅποια πρέπει νὰ γίνονται καὶ αἱ δαπάναι. Ποῖα λοιπὸν εἶνε ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ τούτου; Διότι ἀληθῶς φοβερὰ εἶνε ἡ θέσις τῶν κατωτέρων ἐκείνων τάξεων τῆς κοινωνίας, ὧν ἅπας ὁ ἀγὼν συνίσταται νὰ καλύπτωσι μῶλις καὶ μετὰ βίας τὰ ἡμερήσια ἐξοδα τῶν διὰ τοῦ μισθοῦ, ἐν κατ' ἐβδομάδα ἢ κατὰ μῆνα λαμβάνουσιν, ἐντελῶς δὲ ἀποροῦσι νὰ φροντίσωσι περὶ μεγαλειτέρων δαπανῶν, ὅσον τοῦ ἐνοικίου, τῶν φόρων κτλ. Ὅμοιος ἐντεῦθεν πηγάζει καὶ ἡ κατὰπτωσις μεμορφωμένων τινῶν οἰκογενειῶν, διότι ἀμερίμως ἐξοδεύουσιν ἐφ' ὅσον ἔχουσι χρήματα, δανείζονται ἐφ' ὅσον ἔχουσι πίστωσιν, ἀντὶ ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑπολογίσωσι καὶ νὰ ρυθμίσωσι πρεπόντως τὰ ἐξοδα καὶ τὰς δαπάναις.

Φυσικῶς ἡ οἰκιακὴ καταστιχογραφία δὲν συνίσταται ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ κρατῆ ἡ οἰκοδεσποῖνα ἀκριβεῖς σημειώσεις καὶ τῆς δακτύλου, τὴν ὅποιαν ἔδωκε πρὸς ἀγοράν κηρίου, ἢ τοῦ λεπτοῦ πρὸς ἀγοράν σελίνου διὰ τὸν ζυμῶν. ὅσα δὲ τυχὸν ἐλησημόνησε νὰ περῶν εἰς τὸ κατὰστιχον ὑπὸ τὴν λέξιν: „Διάφορα“. Ἐπιμελής σημείωσις τῶν δαπανῶν εἶνε ἀπαραίτητος ἀναγκαῖα, ἀλλ' αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν μόνον ἱστορικὴν ἔχει ἀξίαν, τότε δὲ ἀπαιτῆ σπουδαιότητα, ὅταν προηγουμένως μετὰ πολλῆς περισκέψεως καὶ κρίσεως γίνῃ προϋπολογισμὸς τῶν τε ἐξόδων καὶ τῶν ἐξόδων.

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ.

Ἡ ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΗΣ ΓΗΣ.

(τέλος).

Πάντα τὰ ἐπὶ τῆς σελήνης ὁρώμενα καὶ συμμετρικὸν σχῆμα ἔχοντα ἀντικείμενα δὲν εἶνε ἄλλο ἢ προχώματα κυκλωτῆρη, ὁμαλὴν πεδιάδα ἐν μέσῳ των περικλείοντα, ἐφ' ἧς πάλιν ὑψοῦνται κανονικοὶ κρατῆρες. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν φαινομένην συμμετρίαν περὶ τὸν σχηματισμὸν των, καὶ οἱ κρατῆρες καὶ τὰ προχώματα εἶνε ἀληθῶς βράχοι μόνον ἀπόκρημνοι, χαραδρωδεῖς καὶ ἀμορφοί, ἰκανῶς μαρτυροῦντες ὅτι ἐπ' αὐτῶν οὐδέμια χεῖρ νοήμονος ὄντος εἰργάσθη, ἀλλ' ὅτι ὑπῆρξαν μόνον τὸ ἔρμαιον ἀγρίων φυσικῶν δυνάμεων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς σελήνης ὀρμώμεναι προὔξθησαν τὰς παραχρῆς ταύτας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς. Οὐδαμοῦ ὅμως φαίνεται καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος ζωῆς. Αἱ ἀπέραντοι ἐκτάσεις εἶνε νεκρὰ καὶ ἀπεφυγμένα. Αἱ θάλασσαι ἀπεξηράνθησαν, ἐπὶ τῶν πεδιάδων ἢ τῶν ὀρεινῶν κατωφερειῶν οὐδὲν ἄνθος θάλλει, οὐδὲ δένδρον τι ὑψοῖ τοὺς κλώνους του πρὸς τὸν οὐρανόν. Δάση, περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὀπίσθων εὐκόλως θὰ ἠδυναίμεθα νὰ πεισθῶμεν, ἐπίσης δὲν ὑπάρχουσιν, οὐδὲ χλόη καλύπτει τὰς ἐρήμους καὶ νεκρὰς πεδιάδας. Ἡ Σελήνη ὄλονεν παρακμάζει καὶ διαφθείρεται. Τὴν σήμερον δύναμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι κατέστη σχεδὸν ὅλος ἀχρηστον μέλος τῆς οἰκογενείας τοῦ Σόμπαντος, εἰς οὐδὲν ἄλλο χρήσιμον παρὰ εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ ἄλλους. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ μήτηρ ἡμῶν Γῆ μεταχειρίζεται αὐτὴν ὡς δαδούχον, καίτοι λίαν ἀτελεῖς ἀπεδείχθη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ ἡ νυκτερινὴ αὐτῆς ὑπηρεσία τῆς. Ἐν τούτοις ἔχει ἡ σελήνη καὶ μίαν ἄλλην ἰδιότητα, ἣτις αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν

εἶνε ὠφελιμοτάτη διὰ τὴν Γῆν. Ἡ ἰδιότης αὐτῆς εἶνε νὰ παραστή τὰ πλήθη καὶ νὰ δημαγωγῇ. Ἴσως τοῦτο φανῇ λίαν παράδοξον καὶ ἀνεξήγητον εἰς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' ἡμεῖς ἀντὶ πάσης ἄλλης ἐξηγήσεως ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ ἐπιναλαβῶμεν, ὅτι ἡ δημοκρατία δύναται οὐκ ὀλίγως νὰ ἔχη λίαν ὠφέλιμα ἀποτελέσματα. Ὁ τὰ δύο τρίτα τῆς ἐκτάσεως τῆς γῆς κατακλύζων ὠκεανός, διατελῶν στάσιμος, ἤθελεν ἀναδῶσαι ὀλεθρίας ἀναθυμῆσεις, αἵτινες πᾶσαν ζωὴν θὰ κατέστρεπον ἢ θὰ καθίστων αὐτὴν ἀνυπόφορον, ἀν δὲν διατάρασσον κατ' ἐκάστην ἡ ἀμωπτις καὶ ἡ καλίρροια τὰ ὕδατα τῶν θαλασσῶν. Ἀλλ' ἡ ἀμωπτις καὶ ἡ καλίρροια εἶνε ὁ σφυγμὸς τῆς γῆς, ἧς ἡ καρδία σφοδρώτερον πάλλεται. ὅταν ἀτενίζῃ κατὰ πρόσωπον τὴν σελήνην, τὴν προσφιλεῖ θυγατέρα τῆς. Ἄνευ τῆς μεγάλης ταύτης στοργῆς, δι' ἧς μήτηρ καὶ θυγάτηρ, γῆ καὶ σελήνη στενωῖς πρὸς ἀλλήλας συνδέονται, τὸ αἷμα τῆς γῆς ταχέως ἤθελεν ἀποπαγῆ εἰς τὰς φλέβας τῆς, οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας τῆς ἤθελεν παύσει καὶ ὁ βίος τῆς ἤθελε μαρνανθῆναι μέχρι θανάτου.

Ἡ σελήνη εἶνε φυσικὴ θυγάτηρ τῆς Γῆς, πρὸ ἀπέριον ἐτῶν ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἐξεληθούσα. Πῶς τοῦτο συνέβη, δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἰπῶ. Τὸ σῶμά τῆς ἔχει τὰ αὐτὰ μὲ τὴν γῆν στοιχεῖα, εἶχε δὲ ἄλλοτε ὕδωρ καὶ ἀέρα, ὡς ἡ γῆ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ χημικὴ σύνθεσις τῶν διαφόρων λιθωμάτων τῆς δὲν εἶνε διάφορος τῆς συνθέσεως τῶν λιθωμάτων τῆς γῆς, ὑπόκειται δὲ ταῦτα εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἡ σελήνη ἄλλοτε

είχεν οργανικά όντα όμοια προς τὰ γήϊνα. Άλλ' ή σελήνη κατηνάλωσεν άπαν τὸ υλικόν, όπερ ήτον αναγκαίον προς διατήρησιν τοῦ πυρός τῆς ζωῆς, όπως δὲ ενταύθα ἐπὶ τῆς γῆς βλέπομεν τοὺς μικροτέρους οργανισμοὺς ἐν γενεὶ ταχύτερον ἀποθνήσκοντας παρά τοὺς μεγαλειότερους, οὕτω καὶ ή μικροτέρα καὶ τρυφεροτέρα σελήνη ἀπέθανε πρό τῆς ισχυρότερα νεύρα έχούσης μητρός τῆς Γῆς.

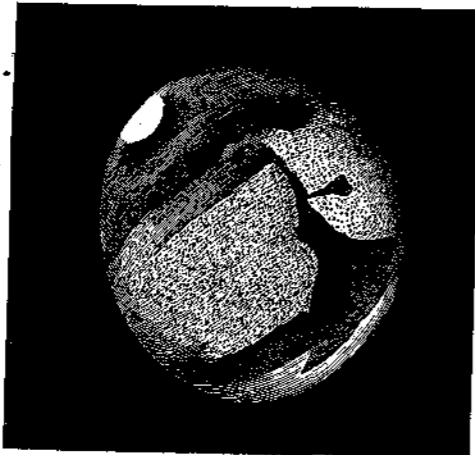
Ο ΑΡΗΣ.

Εν ὧ όμως εἰς τὴν σελήνην ἐξηγληθή πλεόν καὶ ή τελευταία ἰκμὰς τῆς ζωῆς, ἐν ὧ ἐπ' αὐτῆς τὰ πάντα εἶνε νεκρά καὶ ἀκίνητα, εἰς ἄλλον ἀστέρα, πολύ μακρότερον ἀφ' ἡμῶν ἀπέχοντα, τὸν Ἄρην, εὐρίσκουμεν τὴν ἐπιφάνειαν έχουσαν τὰ αὐτὰ συστατικά με τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Αἱ ἐξῆς δὲ ὀλίγα γραμμὰ θὰ ἐξηγήσωσιν εἰς τὸν φίλον ἀναγνώστην, πῶς κατορθώσαμεν νὰ μάθωμεν, ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς καὶ τοῦ Ἄρεως ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα κατὰ τὴν σύστασιν.

Μετὰ τὸν γήϊνον πλανήτην ὁ Ἄρης εἶνε ὁ ἐκ τῶν ἄλλων πλησιέστερον περὶ τὸν ἥλιον κινούμενος, διότι ἐν ὧ ή γῆ ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ἡλίου περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια μιλίων, ὁ Ἄρης κινεῖται εἰς ἀπόστασιν 30 περίπου ἑκατομμ. μιλίων ἀπ' αὐτοῦ. Ὅταν ἀμφοτεροὶ οἱ πλανῆται εὐρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν πλευρὰν τοῦ ἡλίου, ή μεταξύ των ἀπόστασις εἶνε 10,500,000 μιλίων, ἥτις δύναται νὰ μειωθῆ μέχρις 7,400,000 μιλίων, καθότι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν δὲν εἶνε κυκλικαί, ἀλλὰ ἐλλειψοειδεῖς.

Διὰ ἡ ἀποφῆρῃ λοιπὸν ή ἀστρονομικῆ τοῦ Ἄρεως παρατήρησις καλὰ ἀποτελέσματα, πρέπει πρῶτον δύο ὄροι νὰ ἐκπληρωθῶσιν. Ἐν πρώτοις εἶνε ἀνάγκη κατὰ τὴν πρόσειον αὐτοῦ θέσιν νὰ ἦνε καθαρά καὶ διαυγῆς ὁ μῶνον ή ἀτμοσφαῖρα τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ ή τοῦ Ἄρεως, πρέπει δηλαδή οἱ κάτοικοι ἀμφοτέρων τῶν πλανητῶν νὰ ἔχωσιν αἶθριον καὶ ἀνεφέλον οὐρανόν. Ὅπως ή ἡμετέρα γῆ αὐτὰ καὶ ὁ Ἄρης περιβάλλεται ὑπο ἀτμοσφαιρας, ἥτις συχνὰ εἶνε λίαν νεφελώδης. Δεύτερος ὄρος προς ἀποτελεσματικὴν παρατήρησιν ἐκάστου πλανήτου εἶνε νὰ μὴ κινῆται παντελῶς ὁ ἀήρ, διότι τὰ διάφορα τοῦ ἀέρος ρεύματα ἐμποδίζουν πάρα πολύ τὴν διάβασιν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων.

Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ κωλύματα ή παρατήρησις τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως σχετικῶς προς τοὺς ἄλλους πλανήτας εἶνε πολὺ εὐκόλος καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τὴν σελήνην αὐτὸς εἶνε τὸ μᾶλλον εἰς ἡμᾶς γνωστὸν παρ' ὅλα τὰλλα οὐράνια σώματα. Ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Κρόνος εἶνε μὲν μεγαλειότεροι αὐτοῦ καὶ δύναται νὰ παρατηρηθῶσιν ἐν συνόλῳ, ἀλλ' ή ἀτμοσφαῖρά του κατακαλύπτεται ἀδιαλείπτως ὑπὸ νεφῶν καὶ ὀμίχλης εἰς τόσον βαθμόν, ὥστε ἀπολύτως οὐδὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας των. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ἔρμης ἔνεκα τῆς μεγάλης των ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεως μόλις φαίνονται ὡς τινα μικρὰ καὶ φωτεινὰ σημεῖα, πολλάκις δὲ ὁ Ἔρμης καὶ ἐπισκιάζεται καθ' ὀλοκληρίαν ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀτμοσφαιρας. Μόνη ή Ἄφροδίτη παρατηρήθη σχεδὸν

ἔσον καὶ ὁ Ἄρης. Ἡ διάμετρος τῆς εἶνε ἴση προς τὴν τῆς γῆς καὶ ἐπομένως διπλῆ τῆς τοῦ Ἄρεως, συγχρόνως δὲ πλησιάζει ἡμᾶς περισσότερο τοῦ Ἄρεως, με τὴν διαφοράν όμως, ὅτι ἔχει τὸ ἐλάττωμα κατὰ τὴν πρόσειον αὐτῆς θέσιν νὰ ἴσταται μεταξύ ἡλίου καὶ γῆς καὶ νὰ ἔχη προς ἡμᾶς ἐστραμμένη τὴν σκοτεινὴν αὐτῆς πλευρὰν.

Ἐκ τούτων εὐκόλως ἐννοεῖται, διὰ τί ἀκριβῶς τοῦ Ἄρεως προσεπάθησαν νὰ μελετήσωσι τὴν γεωγραφίαν. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι φαίνεται ὁ εἰς πόλος τοῦ Ἄρεως κατὰλευκος, παρατηρήθησαν δὲ καὶ οἱ δύο πόλοι τοῦ πλανήτου τούτου ὡς δύο λευκαὶ χώραι, ὅθεν ὑποδεινύεται ή ἐπ' αὐτῶν ὑπαρξίς πάγου καὶ χιόνος. Πολλάκις τὰ σημεῖα ταῦτα τόσον λάμπουσιν, ὥστε νομίζει τις, ὅτι προεκβάλλουσι τοῦ πλανήτου, τοῦτο δὲ προέρχεται ἐκ τῆς θλάσεως τῶν ἀκτίνων, ἥτις παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς λευκὸν τινα κύκλον μεγαλύτερον παρὰ ἰσομεγέθη μέλανα. Αἱ πολικαὶ ζῶναι τοῦ Ἄρεως, ὅπως καὶ αἱ τῆς γῆς, αἰξάνονται καὶ σμικρύνονται κατὰ τὰς διαφοροὺς τοῦ ἔτους ὄρας. Ἐν γενεὶ όμως ἔχουσι μεγαλύτεραν τῶν τῆς γῆς ἔκτασιν, ὡς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι φαίνεται, ληφθεῖση ὑπὸ τοῦ Καμίλλου Φλαμπαριῶν τῇ 29. Ἰουνίου τοῦ 1873. Ἐν τούτοις ή ἐπιφάνεια τοῦ Ἄρεως διαφέρει κατὰ τι ἀπο τῆς γῆνης, διότι ἐκεῖ μὲν ή ξηρὰ ἔχει μεγαλύτεραν ἔκτασιν, ἐπὶ δὲ τῆς γῆς αἱ θάλασσαι καλύπτουσι τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τῆς ἐπιφανείας τῆς.

Τὸ χρῶμα τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἄρεως εἶνε πρασινόφαιον, τὸ δὲ τῶν ἡπείρων του φαίνεται μᾶλλον ἐρυθρόν, ἐξ αὐτοῦ δὲ προέρχεται καὶ τὸ ἐρυθρὸν φῶς τοῦ Ἄρεως, ὅπερ παρεκίνησε τοὺς ἀρχαίους νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀστέρα τούτον τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τῶν μαχῶν.

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα τὸ ὕδωρ τοῦ Ἄρεως δὲν διαφέρει ἀπὸ τοῦ γήϊνου, παράδοξον όμως εἶνε τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τῆς ξηραῖς. Τοῦτο βεβαίως δὲν προέρχεται ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας, διότι τότε ἔπρεπε τὴν ἐπίδρασιν τῆς ταύτης νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ χρώματος τῶν ὕδατων καὶ τῶν πέλων, ὅπερ δὲν συμβαίνει. Ἡδυνάμεθα λοιπὸν μᾶλλον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐκεῖ τὸ ἔδαφος συνίσταται ἐξ ἐρυθρᾶς ἀμμου ὡς τὸ τῆς Σαχάρας, δὲν ἔχομεν όμως ἀφ' ἑτέρου καὶ διδόμενα ἡ ἀπορρίψωμεν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ή φυτεία εἶνε ἴσως αἰτία τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος, διότι οὐδεὶς μᾶς ἀναγκάζει νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι τὰ φυτὰ πρέπει νὰ ἦνε πάντοτε πράσινα.

Διὰ τοῦ φασηματοσκοπίου ἀπεδείχθη ὅτι τὰ νέφη τοῦ Ἄρεως πράγματι συνίστανται ἐξ ὕδατῶν, ἐπομένως πιθανώτατον εἶνε αἱ ἐπ' αὐτοῦ φαινόμενα ὑπόφαιαι κηλίδες νὰ ἦνε ὕδωρ. Ὅπως δὴποτε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τόσον ἠρῶνθησαν τὸν Ἄρην, ὥστε καὶ χάρτας τῶν ἡμισφαιρίων του ἐχάραξαν, ἐξ ὧν καταφαίνεται ή μεγίστη αὐτοῦ προς τὴν γῆν ὁμοιότης καὶ συγγένεια, μετὰ μεγάλης δὲ πιθανότητος ἡμῶς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἐκεῖ ζῶσι καὶ ἐμψυχα πλάσματα, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ λογικὰ όντα, ἀτινα ἔχουσιν ὁπως δὴποτε ἴδεαν τινα περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς δημιουργίας καὶ τοῦ Σύμπαντος.

ΚΑΡΜΕΛΑ

(ἀνήγημα)
ὑπο
Edmonde de Amicis.
(συνέχεια).

Παρά τὴν συνήθειάν του ὁ Γαβριέλλος τὴν ἄλλην ἡμέραν ἠγέρθη καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχετο ὁ ὑπνρέτης νὰ τον ἐξυπνήσῃ, ἐν ὧ δὲ ἐσπευσμένως ἐνεδύετο εἶπεν οὕτως αἰφνης μορμυρίζων:

- Ἡ κόρη κάθεται πάλιν κάτω.
- Τί κάμνει ἐκεῖ; ἠρώτησεν ὁ Γαβριέλλος με προσπεποιημένη ἀπάθειαν.
- Τίποτε λέγει πῶς περιμένει τὸν κύριον ἀξιωματικόν.
- Ὁ Γαβριέλλος ἀνεκίνησεν ἀκουσίως.
- Κύτταζε μὰ ἔξω, ἀν ἦνε ἀκόμη ἐκεῖ.
- Ὁ ὑπνρέτης ἔνοιε τὸ παράθυρον καὶ εἶδε.
- Μάλιστα.
- Τί κάμνει;
- Παίζει με τὰ λιθάρια.
- Κυτταίει ἐπάνω προς τὸ παράθυρον;
- Ὁχι.
- Κάθεται ἀκριβῶς ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἡ ὀλίγον μακρὰ;
- Ὀλίγον μακρὰ.
- Καλὰ.
- Ὁ Γαβριέλλος κατήλθε τὴν κλιμακα καὶ ἐσπευσεν ὥσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας.

Ἄλλ' ὁ κρότος τοῦ ξίφους μακρόθεν, πρὶν ἡ ἀκόμη φθάσῃ εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας, ἔρχεν ἠδὴ προδῶσαι εἰς τὴν ὄψιν ἀκοὴν τῆς Καρμέλας τὴν προσεγγισαυτοῦ.

— Καλὴ μέρα, καλὴ μέρα! ἀνεφώνησε προὔπανθῶσα αὐτὸν καὶ πρὶν ἡ αὐτὸς δυνηθῇ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ, ἐγωνιπέτησεν ἐμπροσθεν του καὶ ἤρχισε διὰ τεμαχίου ἐφάσματος νὰ καθαρῶζῃ τὰ ὑποδήματά του. Μάτην ἐφώνει οὕτως ἐπανειλημμένως: — Ἀφῆσέ με νὰ πηγαίνω, Καρμέλα! Τί κάμνεις ἐκεῖ; Αὐτὴ δὲν κατεπέδησε νὰ τον ἀφήσῃ, ἀλλ' ἔτριβε καὶ ἐκαθάρισε μετὰ ζήλου καὶ συγχρόνως ἐψιδύριζε κατ' ἴδιον:

— Ἀκόμη ὀλίγον, στάσου, στάσου — ἔστη — τώρα εἶνε καλὰ, τώρα ἔμπορῆς νὰ πηγαίνω; Ἡγέρθη ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ἐν ὧ ὁ Γαβριέλλος μεγάλης βήμασιν ἐσπευσε ν' ἀπομακρυνθῇ, καὶ διέτρεξε τὴν πλατείαν τῆς ἀγορᾶς χωρὶς νὰ στρέφῃ ὀπίσω τὴν κεφαλήν. Ἡ καρδία του ἀνεκουφίσθη, ὅτε εἶδε πρὸ ἑαυτοῦ τὰς πύλας τοῦ στρατιῶνος. Ἡ Καρμέλα εἶχε μείνει εἰς τὰς βαθμίδας πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του.

Ὁ Γαβριέλλος καὶ ὁ νεαρὸς στρατιωτικὸς ἱατρὸς ἔρχον ἀμέσως στενοὶ φίλοι, καὶ ἀκουσίως πολλάκις ἡ μεταξύ των ὀμιλία περιστρέφετο εἰς τὴν θλιβεράν τύχην τῆς παράφρονος κόρης. Ὁ Γαβριέλλος ἀδικαίως ἠρώτα τὸν Ἀσκληπιάδην, ἀν ἦτο δυνατόν ή θεραπεία τοῦ δυστυχοῦς καὶ ταλαιπωροῦ πλάσματος, πάντοτε δὲ ἐλάμβανε τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν: — Ὁ διὰ τί ἔχει, με τὸν καιρὸν καὶ με μεγάλην ὑπομονὴν δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἱατρευθῇ.

Ἄλλὰ διὰ νὰ εὐρεθῶσι μέσα καὶ τρόποι προς τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον, δὲν ἐξήρχη οὕτε ή ἱατρικὴ σοφία τοῦ ἐνός, οὕτε ή καλὴ θέλησις τοῦ ἄλλου, καὶ ἐπομένως ἀμφοτέροι ἠναγκάσθησαν νὰ καταφυγῶσιν εἰς διάφορα ὀγκώδη συγγράμματα περὶ τῆς θεραπείας τῆς παραφροσύνης, τὰ ὅποια παρήγγελλον εἰς Νεάπολιν ὁ Γαβριέλλος καὶ ἐπιμελῶς μετὰ τοῦ φίλου του ἐμελέτα.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σοφῶν τούτων ἐρευνῶν ἦτο, ὅτι οἱ φίλοι μας

ἐπὶ τέλους ἐπέσιθησαν, ἔτι ἐνταῦθα οὐδὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἱατρικῆς τέχνης. Καὶ ἀπέφυγε μὲν ὁ διδάκτωρ νὰ ὁμολογήσῃ τοῦτο ἀπ' εὐθείας, ὅτε όμως ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ Γαβριέλλος μετὰ πάσης σοβαρότητος ἠγωνιζέτο νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀτυχῆ κόρην, ὅτε παρεδέχετο οὕτε διεφιλονέκει τι. Διότι ἀν οὕτος ἔστερεῖτο τῶν θησαυρῶν τῆς πέρας καὶ δὲν εἶχεν ἀναπνεύσει τὸν κοινοτὸν πεπλάκωμένον καὶ σχολαστικὸν ἱατροφιλοσοφικὸν βιβλίον, ἐν τούτοις ἐνεφορεῖτο ὑπὸ καθαρᾶς καὶ θερμῆς φιλανθρωπίας, ἥτις δὲν ἔθελεν ἰσχυράς πρὶν ἡ ἐκτελέσῃ τὸ ποδοῦμενον. Ὅτι ἴδόντο καὶ ἔπρεπε νὰ συμβῇ κατόπιν, περὶ τούτου οὕτε ὁ εἰς οὕτε ὁ ἕτερος ἐσκέπτετο ἐπὶ τοῦ παρόντος: εἶτε οὕτως εἶτε ἄλλως ή ὁδὸς ἦτον ἀρκούτως ἀκανθώδης καὶ δύσβατος, οὐδεὶς δὲ ἠρώτα τί ἐμελλε νὰ γίνῃ μετὰ τὸ τέμα τῆς πολυμήχθου περσίας.

Ἐνῆρως κατώρθωσεν ὁ Γαβριέλλος νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἔξεων τοῦ ἀπίστου ἐραστοῦ τσσαῦτα, ὅσα ἐνόμιζεν ὅτι κατ' ἀρχὴν ἤρχον, ὅπως ἀφωπνίσωσιν παρ' αὐτῇ τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνου. Ἀκαταπόνητος ἦτο περὶ τὴν ἐξεύρεσιν τοιούτων μικρολογιῶν, συγχρόνως δὲ οὐδὲν ἐθεώρει ἐν τῇ ἔργῳ τούτῳ ἀνάξιον προσοχῆς. Εἰς τοὺς παρά τὴν ἀκτὴν ἐσπερνοὺς περιπάτους τοῦ ἐνεδύετο κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἐκεῖνος τρόπον, ὑπὸ τοῦ εἰσπράκτορος τῶν φόρων ἐδιδάχθη νὰ παίξῃ τὴν κιδάραν καὶ ἴδε συγχρόνως μικρὸν ἀσμάτιον, ὅπερ ὁ ἄλλος εἶχε στιχυοφγήσει διὰ τὴν Καρμέλαν καὶ πολλάκις τῇ εἶχε τραγηθῆσαι αὐτό.

Καθ' ὠρισημένας τῆς ἐβδομάδος ἡμέρας ἠκούοντο ἐκ τῆς κατωκίας τοῦ Γαβριέλλου, συγχρούεις ξιφῶν καὶ μεγάλα φωναί: εἶχε μάθει ὅτι ὁ πρῶν ἐραστῆς τῆς Καρμέλας μετὰ τοῦ δεκανέως τῶν καραβινοφόρων τακτικῶς ἠσκέτο περὶ τὴν ξιφομαχίαν, ἐμῆτη δὲ ἠκροβόλοτο ἀπὸ τῆς κλιμακῶς τῶν θύρων, — καὶ τώρα ἔπραττε τὸ αὐτό, οὐδέποτε όμως οὕτε τὸ ἐλαφρότατον ἦχος παρατηρήθη, ὅτι ἀνέδυσεν εἰς τὸν νοῦν τῆς ἡ ἀνάμνησις τῶν χρόνων ἐκείνων.

Ὁ διδάκτωρ ἔσειε μὲν τὴν κεφαλήν δόσκις ὁ Γαβριέλλος περιέγραψεν αὐτῷ τὴν ἀποτυχίαν καὶ ματαίωσιν θίων του τῶν κόπων, οὐδέποτε όμως ὤνειε νὰ ἐμπνεύσῃ ἐκ νέου θάρρος εἰς τὸν φίλον του.

— Πρέπει βέβαια νὰ γίνῃ χρήσις δραστηριοτέρων μέσων, μόνον ὑπομονή! ἔλεγε παρηγορῶν. Ἡ ἐπιτυχία ἐπὶ τέλους θὰ φανῇ — με τὸν καιρὸν!

Με τὸν καιρὸν! Ἄλλ' ὁ καιρὸς προβαίνει ἀκατάσχετος, ἐάν δὲ δὲν γεννηθῇ ἐκ τοῦ κόλλου του τὸ ποδοῦμενον σήμερον, αὔριον, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν — πότε λοιπόν; Ἐξ ἐβδομάδες εἶχον παρέλθει, ἀφ' ὅτου ὁ Γαβριέλλος εἶχε θέσει τὸν πόδα του ἐπὶ τῆς νήσου: τὸ ἦμισυ χρόνῶν διάστημα, καθ' ὃ τῇ ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἀτυχῆς κόρης, εἶχεν ἠδὴ παρέλθει. Καὶ ἠθελεν ἄρα γὲ ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ του; Τί ἦθελε συμβῆῃ, ἐάν τὸ καθῆκον μετεκάλει αὐτὸν μικρὸν πρὶν ἡ τὸ ἔργον του στεφθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας, ἐάν ἠναγκάζετο ἡ ἀπομακρυνθῇ, ἐν ὧ ή ἐκπλήρωσις τοῦ πόθου του μακρόθεν ἤρχιζε νὰ ὑποφώσῃ, καὶ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἀτυχῆ κατὰ τὸ ἦμισυ θεραπευμένην καὶ ἠδὴ πολὺ δυστυχέστεραν ἢ τὸ πρότερον; Καὶ δὲν ἠθελεν ἄρα γὲ αὐτὸς οὕτως συναφέρει μεθ' ἑαυτοῦ κέντρον, δηλητηριάζον ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον καὶ μὴ ἀφίνον αὐτῷ οὐδὲ στιγμὴν ἠσυχίας;

Τοιαῦται καὶ παραπλήσια σκέψεις ἐτάρασσον τὸν νοῦν καὶ τοῦ νεαροῦ διδάκτορος, ὅτε ἐσπέραν τινα προσεπάθει πάλιν διὰ διαφορῶν παραμυθητικῶν λόγων νὰ καταπραύνη τὴν ἀπογοητέυσιν τοῦ Γαβριέλλου, οὗτος

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΟΜΜΩΣΕΙΣ ΠΡΟ 100 ΕΤΩΝ.

δὲ χωρὶς νὰ προσέχη εἰς τὸν φίλον τοῦ ἀνίητος παρετήρει τὴν φλόγα τοῦ λύχνου, δι' ἧς ἔχεν ἀνάψει τὸ σιγάρου του. Αἱ παρεαὶ τοῦ ἑκατον, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐξέπεμπον ἀπαισίον πῦρ, προδίδον πολλὰς ἀγρύπνους νύκτας καὶ ἐσωτερικὴν ἀνησυχίαν, καὶ παρέχον πολλὰς σκέψεις εἰς τὸν διδάκτορα.

Ἄφωνος εἶπεν ὁ Γαβριέλλος μετὰ προσπεποιημένης ἀπαθείας: — Πῶς νομίζεις ὅτι ἔμπορεῖ νὰ τελειώσῃ ἡλιθία αὐτὴ ἢ ὑπόθεσις; Μήπως δὲν πλησιάζω καὶ ἐγὼ νὰ τρελλιάθω; Συχνὰ μ' ἔρχεται νὰ γελᾶσω διὰ τὸν ἐαυτὸν μου καὶ γινώσκω πολλὰ καλὰ, ὅτι ὁ κόσμος μὲ περιγελάσῃ ὡς μωρόν.

— Καὶ διὰ τί; ἤπελαβεν ὁ διδάκτορας.
— Αἶ, ἀπὸ τῆς διαστάζων ὁ Γαβριέλλος, νά, διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν, μὲ τὴν ὁποίαν προσπαθῶ νὰ ἐκτρέψω αὐτὴν τὴν κόρην, δι' ἧς τὰς ἀνοφέλετες δοκιμὰς, τὰς ὁποίας ἐπιχειρῶ ὅπως τὴν ἐκτρέψω.

— Συμπάθειαι, ζῆλος καὶ προθυμία, ὅπως σώσῃ τις ἕνα δυστυχῆ, ἔνε ἀρὰ γὰρ πράγματα ἄξια χλεύης καὶ γέλατος; Ἀγαπήτέ μου φίλε, ἔχε ἀλλετέρον ἰδεάν περὶ τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκείνους πλησιέστερον καὶ ἡτίετος σοφιστῶς τὸν Γαβριέλλον.
— Γαβριέλλε, εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν! Ἀγαπᾷς τὴν Καρμιέλαν; Ὁ Γαβριέλλος ἐπρόμαξε καὶ ἔγινε κατέρυθρος.

— Ἐγὼί!
— Ναι, σὺ! Ἐσο εὐκρινῆς πρὸς ἐμέ! Δὲν εἶμαι ὁ καλλίτερός σου φίλος καὶ δὲν εἶμαι ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σου;

— Ναι βέβαια, — πρέπει ὅμως μόνον διὰ νὰ σοὶ ἀποδείξω τὴν πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνην μου, νὰ ὁμοιωθῶ τὴν ἐξέλιξιν ὁμοίως ὑπάρχει; ἔφηλινεν ὁ Γαβριέλλος ἐν μέρει δυσαναρχετῶν καὶ ἐν μέρει ἐντροπῶν διὰ τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὅποιαν ὡς ἀστραπὴν εἶδεν ἀναφανομένην. Ἐσιώπησαν ἐπὶ στιγμὴν, εἴτα ἤρχισεν νὰ ἐκφέρῃ διακεκομμένας λέξεις ὡς ἐν πυρετώδει ὄνειρόν, καὶ περιπελεγμένας ὡς τὰ νήματα ἰστού, τοῦ ὁποίου τὸ ἀρχικὸν νήμα τραχύει χεῖρα ἀσπλάγχυνος ἔξωρος.

— Ἐγὼ ν' ἀγαπῶ τὴν Καρμιέλαν; Μίαν τρελλήν; Νομίζεις δυνατόν τοῦτο; Ἐγὼ νὰ τὴν ἀγαπῶ; Τὸ εἶπες μὲ τὰ σωστά σου; Καθ' ἣν ἡμέραν συνέβαινε τοῦτο δὲν ἔπρεπε ν' ἐγὼ νὰ λογιζοῦν μεταξὺ τῶν φρονιστῶν; — Μάλιστα ἀγαπῶ τὸ ἀτυχῆς πλάσμα διὰ συμπάθειαι μεγάλης

καὶ ἀπεράντου καὶ δὲν εἰσέρω τί θυσιάζω, ἕως τὴν ἴδω πάλιν ὑγιὰ. ἀλλ' ἀπὸ τῆς συμπάθειαι ταύτης μέχρι τοῦ ἔρωτος δὲν ὑπάρχει μέγα καὶ ἀνυπέροστο χάσμα; Δὲν ἔχεις καὶ σὺ τὸν αὐτὸν ἀπερίοριστον πρὸς αὐτὴν ὄψιν; Ναι, φίλε μου, τὴν ἀγαπῶ, διότι εἶνε ἐνάρετος καὶ ἠθικὴ κόρη, εἰς τὴν καρδίαν τῆς ὁποίας καμμία ἀγενής ἰδέα δὲν ὑπάρχει καὶ ἐκ τῶν χειλιῶν τῆς οὐδεμία ἀκάθαρτος λέξις ἐξέρχεται. Ὅλοι αἱ τρέλλαι τῆς δὲν εἶνε σημεῖα ψυχῆς πλήρους ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως; Καὶ τοιοῦτον πλάσμα νὰ βλέπῃ εἰς τόσον ἐξητρελισμένον καὶ παρηκωτισμένον, διὰ τὴν ἀραϊότητά του τόσον θαυμαζόμενον, διὰ τὴν δυστυχίαν του καταδικασμένον νὰ ζῇ ὡσεὶ βρωμερὸν ζῶον. — Δὲν εἶνε ὠραία ὡς ἄγγελος; Ἄχ, διὰ τί οἱ θαυμαστοὶ ἐκεῖνοὶ καὶ ἀγενεῖς ὀφθαλμοὶ δὲν δύνανται νὰ ἀκτινοβολήσωσιν ἀποδίδοντες τὴν εἰκόνα ὑγιῶς ψυχῆς; Διὰ τί τὸ ἐπιχάρι ἐκεῖνο στόμα δὲν δύνανται νὰ μοι εἰπῇ γνωστὰ λόγια, νὰ γελᾶσῃ καὶ νὰ ἀστευθῇ, ὡς κάμνουνσι καὶ αἱ ἄλλαι κόραι; Δὲν εἶνε ἕνα ταῦτα ἀξιοδρήνητος δυστυχία, δὲν προξενοῦσιν ἀνέκφραστον ὀδύνην; — Ὁ, καὶ αἱ στιγμαὶ τῆς διαψεύσεως, ὅταν ἐνίστε ἡσύχως μὲ προσβλέπῃ, ὅταν τὸ στόμα τῆς φαίνεται ὅτι ἔχασε τὸ παράφρον ἐκεῖνο μειδιᾶμα, ὅταν δεῖξῃς μὲ λέγῃ ἔραστήν τῆς καὶ ἐλαφρῶς θλίβῃ τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν ἰδικήν τῆς, — τότε ἡ καρδία μου πάλει μέχρι διαρρήξεως, καὶ ὄνειροπολῶ, ὄνειροπολῶ ὅτι δὲν εἶνε ἀληθής, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἦνε ἀληθής ἢ φοβερὰ πραγματικότης! Καὶ καλῶ τότε τὸ προσφιλὲς ὄνομα τῆς, ἡμιθῶ πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν μωρὸν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἀπόκρισις τῆς θά μοι παράσχῃ ἐλπίδα, παραμυθίαν καὶ εὐτυχίαν — πόσον μωρὸς εἶμαι παραδιδόμενος εἰς τοιαύτας ἰδέας! Μία πνοή, μία λέξις καὶ τὸ παράφρον μειδιᾶμα ἐπανέρχεται, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ, ὡν αἱ ἀκτίνες πρὸς ὄλιγον μὲ ἐδέρχονται, βλέπουν ἀπαθῶς καὶ βλακωδῶς εἰς τὸ κενόν, εἰς τὴν ἄβυσσον, ἢ ὁποία κατατρέφει πῶν ἔτι ἡλιπία. Τότε μὲ καταλαμβάνει τυφλὴ ἀπελπισία, βίφοκονδυνῶ τὰ πάντα καὶ τῇ λέγῃ: «Καρμιέλα, εἶσαι πραγματικῶς τρελλή;» Ὁ, εἰπέ μοι ὅτι δὲν εἶσαι! Τότε μὲ παρατρεῖ συγκεχυμένη, ἐπαναλαμβάνει τὴν ἀπαίσιαν λέξιν — καὶ τὰ πάντα εἶνε πάλιν νύξ, σκοτεινὴ, σκοτεινότητὴ περὶ αὐτὴν νύξ. Ὁ Γαβριέλλος ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν του καὶ διεκόπη πρὸς στιγμὴν.

(ἔχεται συνέχεια)

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΕΣΠΕΡΙΑΣ.

πῆλθεν ἀφ' ἡμῶν καὶ ἤδη πιδανῶς ἀφίκετο εἰς τὰς ὠραίας Ἀθήνας ὁ Νέστορ τῶν λογίων μας Ἀλέξανδρος ὁ Ραγιαβῆς, μέλλον ἴσως ν' ἀποδοθῇ — αὐτὸς τοῦλάχιστον... — εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν νεολαίαν, ἥτις διψῆ τῆς διδασκαλίας τόσον ἄλλων ἀναμορφωτῶν. Ἄν ὁ ἀκαμάτος πρεσβύτερος ἀναλάβῃ τὰς περὶ ἐλληνικῆς καλλιτεχνίας περιφημίας ἐκεῖνας παραδόσεις του καὶ δώσῃ ζοῆν εἰς τὰ περι Ὡς λείψανα τῆς ἀρχαίας ἡμῶν ὀδῆς, θὰ κερδίσῃ βέβαια ἢ ἐν Ἐλλάδι ἐπιστήμη, ἢ ἐν ὀφθαλμῷ ἀπώλεσεν. Ἡ ἔγκριτος τοῦ Βερολίνου κοινωνία καὶ ἡ ἡμετέρα Κλειῶν μετὰ λύπης προσέπεμφαν αὐτὸν ἀναχωροῦντα, πρὸς ἀνακούφισιν δ' ἀμφοτέρων εἶδε νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ εἰχά μου, δικαιουμένης νὰ ἐκφέρῃ τοιαύτας ἐν μητρικῆς πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς στοργῆς καὶ ἐν χρονογραφικῷ καθήκοντος.

Ἐν τῷ «Φιγαρό» τῶν Παρισίων ὁ Dr. Duverney παραπονεῖται, ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ ἠμπούσε τὸς γέλλους ἀνθρωπολόγους νὰ κάμωσιν ἐρευνᾶς εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ ἀποβιώσαντος μεγάλου ποιητοῦ. Προηγουμένως οἱ ἐπιστήμονες οὗτοι εἶχον ζητήσαι παρὰ τῆς οἰκογενείας τὴν πρὸς τοῦ ἀδελφίου, ἀλλ' εἰς τὴν αἰτήσιν τὸν οὐδὲ μὴν ἀπάντησαν οἱ συγγενεῖς τοῦ ποιητοῦ. Οἱ περιφρονηθέντες φυσιοδίφαι λέγουσιν, ὅτι πρέπει νὰ στερηθῶναι τις πάσης λογικῆς διὰ ν' ἀρνηθῇ εἰς ἐκεῖνον, οἷνες ἐξήτασαν τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Asselin, τοῦ Gouderau, τοῦ Γαμβέττα καὶ πολλῶν ἄλλων περιωνύμων ἀνδρῶν, τὴν ἔρευναν τοῦ ἐγκέφαλου τοῦ Βίκτωρος Οὐγῶ, ἀφ' οὗ αὐτὸς οὗτος διέδωκε κατὰ βούλησιν τὸ ἴδιον σῶμα καὶ ἀφίερσεν αὐτὸ τῇ Γαλλίᾳ, δηλαδὴ τῇ Ἐπιστήμῃ τῆς Γαλλίας. Καὶ τῷ θνὶ ἐν κινήσει ὑπὸ ἀπλῆς περιεργίας μόνον ὁ λεπτομερῶς καὶ ἀκαταπονήτως ἐξετάζων καὶ τὰ ἐλάχιστα μέρη ἀνθρωπίνου τινὸς ἐγκέφαλου φυσιοδίφης. Ὁ ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ Διευθυντής τοῦ φυσιολογικοῦ τμήματος Dr. Lacherte, ἐξετάσας τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Γαμβέττα, εἶχε δημοσιεύσει ὡς ἐξαγόμενον τῶν ἐρευνῶν του, ὅτι ὁ μέγας οὗτος καὶ δευτὸς πολιτικῶς καὶ ῥήτωρ εἶχεν ἐντελῶς τελειὸν ἐγκέφαλον, ἐφ' οὗ ἐντελῶς ἀκέραιος ἐφαίνετο ὁ μο-

ναδικὸς γῆρος τοῦ ἐγκεφάλου, τρίτος ὢν πρὸς ἀριστερὰν καὶ γενικῶς θεωρούμενος ὡς τὸ ὄργανον τοῦ προφορικοῦ λόγου. Τί ἠδύνατο ἐν εὐρέθει παρὰ τῷ Βίκτωρι Οὐγῶ, εἶνε ἀγνοστον, πάντως ὅμως θὰ ἀνεκαλύπτετο τελειότης τις ἐκτακτος εἴτε εἰς τὸ σύνολον εἴτε εἰς ἐν μόνον μέρος τοῦ ἐγκεφάλου του.

Νεώτατῃ ἐφευρέσει εἶνε εἰδός τι ἠλεκτρικῆς ραδιομηχανῆς, κατόρθωμα τῶν ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐργοστασιωτῶν Schaffer καὶ Πόλλ. Ὁ ἠλεκτρισμὸς κινεῖ τὸν ἕλικα τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς μηχανῆς. Ἡ βελόνη χρησιμεύει ὡς μαγνήτης, ὅστις ἐν μέσῳ δύο ἐπιγωγικῶν καλωπίσμων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ διακοπῆς ἠλεκτροῦ βεβύματος ὑψοῦται καὶ κατέρχεται ταχέως. Ἐπειδὴ δὲ ἐν γένει μόνον ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶνε ἱκανὸς νὰ διακανονίσῃ μετὰ τελείας ἀσφαλείας καὶ τὰς ταχυτάτας κινήσεις, διὰ τοῦτο πιστεύομεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἢ ἀληθῶς ἠλεκτρικὴ αὐτὴ ραδιομηχανὴ θ' ἀποκτήσῃ μεγίστην σπουδαιότητα.

Ἀφ' οὗ ὁ παρισιανὸς φωτογράφος Henry κατόρθωσε νὰ κατασκευάσῃ φωτογραφικὴν μηχανὴν, ἱκανοποιῶσαν ἕως τὸς ἀπαιτήσεις τῶν ἀστρονόμων, ἢ διευθύνουσιν τοῦ ἐν Παρισίῳ Ἀστεροσκοπεῖου ἀπεφάσισε τῇ βοήθειᾳ αὐτῆς νὰ φωτογραφίσῃ ὀλόκληρον τὸν ἀστέρηντα οὐρανόν.

Διὰ τῆς ἐν λόγῳ μηχανῆς ἐγένετο ἡδὴ καὶ μία δοκιμὴ λίαν ἐπιτυχῆς, καθ' ἣν ἐφωτογραφήθη μικρὸν τι μόνον μέρος τοῦ στερεώματος μετὰ 2790 ἀστέρων ἀπὸ α'. μέχρι ιδ'. μεγέθους. Τὸ πείραμα τοῦτο διήρκεσε μίαν μόνον ὥραν, ἐν δὲ διήρκει μακρότερον ἴσως ἐφαίνοντο καὶ ἄλλοι ἀστέρες μικροτέρου μεγέθους. Διὰ νὰ χαράξῃ τοιοῦτον χάρτην ἀστρονομίας τις ἔπρεπε τοῦλάχιστον ἐπὶ 5—6 μ' νὰ ἐργασθῇ ἀδιακόπως, ἐν ᾧ διὰ τῆς φωτογραφικῆς τέχνης ἢ αὐτῆ ἐργασία ἐκτελεῖται καὶ ταχύτατα καὶ μετ' ὅλης τῆς δυνατῆς ἀκρίβειας καὶ τελειότητος. Τὸ φωτογραφηθῆν μέρους τοῦ οὐρανοῦ εἶνε τὸ 41,000 κολλοστημῶριον τῶν δίου οὐρανοῦ καὶ περιέχει πλείονας τῶν 2790 ἀστέρων, ὅστις, ἐν ᾧ περιπτώσει παραδειχθῶμεν ὅτι πανταχοῦ εἶνε ἴσοι τὸν ἀριθμὸν οἱ ἀστέρες, ἅπαντες οὗτοι συμποσοῦνται εἰς 22½ ἐκατομμύρια. Εἰς τούτους πρέπει νὰ προστεθῶσιν καὶ οἱ μικρότεροι καὶ τὰ ἄλλα νεφελώματα. Καθ' ἃ λέγεται, προτίθενται ἔτι ν' ἀναδέσσωσιν εἰς τὰ διάφορα ἀστεροσκοπεῖα ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων τὴν φροντίδα, ὅπως φωτογραφίσωσιν ἕκαστον κατ' ἴδιαν τὸν οὐρανόν, ἕ-

πιζοῦσι δὲ ἡ ἐργασία αὐτὴ νὰ περατωθῇ ἐντὸς 8 ἕως 10 ἐτῶν. Ἐπὶ τῶν προκειμένων πλάκων διακρίνονται οἱ πλανῆται ἀπὸ τῶν ἀπλανῶν διὰ τοῦ ἕνεκα τῆς κινήσεως γραμμικοῦ σχήματος αὐτῶν. Αἱ πλῆκες εἶνε καθ' ὑπερβολὴν εὐαίσθητοι, οὕτως ὄχιε διὰ ν' ἀποτυπωθῇ ἐπ' αὐτῶν ἀστὴρ πρῶτον μεγέθους ἀρκεῖ ἐν μόνον ἑκατοστὸν τοῦ δευτερολέπτου, ἐν ᾧ διὰ τοῦς 14" μεγέθους ἀστέρας ἀπαιτοῦνται 600 δευτερόλεπτα. Ἡ ἐπὶ τῆς φωτογραφικῆς πλάκῃ διάμετρος τούτων εἶνε ἴση πρὸς ἐν 40" τοῦ χιλιοστομέτρου.

Κατὰ τὸ 1878 ἐκάθη ἡ αἰετήριος βιβλιοθήκη ἐν Βρυξελλῇ, περιέχουσα τότε περὶ τὰς 7,000 τόμων, ὡν τὸ περιεχόμενον ἀνεφέρετο σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν μέγαν τῆς Ἀγγλίας ποιητὴν. Μετὰ νέου ζήλου ἤρχισαν ἔκτοτε νὰ συλλέγουσι νέα συγγράμματα, καθ' ἃ δὲ μανθάνομεν ἔτι τὸ ποσὸν αὐτῶν ὑπερέβη τὸν 6,500 τόμων, ἐξ ὧν δύο μὲν εἶνε γερμανοὶ βιβλιοσφί, 42 οὐγγρικοί, 62 σκανδιναβικοί, 62 ῥωσικοί, 85 ἄλλανδιστοί, 147 ἰταλιστοί, 492 γαλλιστοί καὶ 1847 γερμανιστοί. Τὰ ἔργα τοῦ Σαιεπέρου εἰς 228 διαφόρους ἐκδόσεις ἀποτελοῦσι μόνον τῶν σειρῶν, ἀριθμοῦσιν πλείονας τῶν 3,870 τόμων.

Κατὰ τὰς στατιστικὰς πληροφορίας τὴν πόλιν τοῦ Βερολίνου ἐπεσκέψθησαν διαρκούντος τοῦ Ἰουνίου περὶ τὰς 29,000 ξένων, οἷτινες ἅπαντες κατέλυσαν εἰς δημοσίαι ξενοδοχεῖα.

Ἐν τινὶ λόγῳ τὸ ἐσχάτως ὁ ἐν Βερολίῳ καθ'ἡγήτης Μένδελ ἀνέπτυξε τὸ περὶ παραορθῶσιν, ὀπτασιῶν καὶ φαντασιοπληξίῶν θέμα, ἐξήγησε δὲ τοὺς τρεῖς τούτους ὅρους διὰ τοῦ ἐξῆς παραδείγματος: «Ὅταν κάθηναι ἐνταῦθα ὄλιος ἤσυχος καὶ δὲν συλλογίζομαι ὄλιος τοὺς ἀγγέλους, αἴφνης ὅμως πιστεύω ὅτι βλέπω ἔμπροσθέν μου ἄγγελον ἔχοντα σφῆρα καὶ ὄσπῃ, τοῦτο εἶνε παραορθῶσις. Ὅταν ὅμως ἀκαταπαύστως ἀσχοιοῦμαι εἰς θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ ἐν τῷ φαντασιῶ μου ἴδω πρὸ ἐμοῦ ἄγγελικὴν τινα ἐμφάνισιν, τοῦτο εἶνε ὀπτασία. Ἀπ' ἐναν-

ἄλλας. Ἐλα, μὴ τρομάξῃς! Μὲ ὄσπῃ περιέργειαν ἐγὼ ἀνέγνω ἑσχάτως τὰς ἀποκαλύψεις σπουδαιοτάτου τινὸς Ἀσκησιᾶδος τῶν Παρισίων, μετὰ ἄλλην τόσῃ ὑπομονῇν πρέπει καὶ Σὺ ν' ἀκούσῃς τὰς χαριτολογίας μου, προσπαθοῦσα συγχρόνως νὰ ἐξαγάγῃς ἐξ αὐτῶν πᾶν ὅ, τι ἴσως θὰ συνετέλει εἰς περισσότεραν ἀνάπτυξιν τοῦ ἱκανῶς ἤδη διὰ τῶν Ἐπιστολῶν μου ἀναπτυχθέντος πνεύματός σου.

Κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας τῆς ἡ ἀγαθὴ ἀνθρωπότης δεωνεῖται, ὅπως καὶ ἰδιότροπα εἶνε ἕνα τοῦ φύλου μας, ἀδυναμίας τινὰς ἀνεξηγήτους πρὸς τινα πράγματα, ἐπομένως ἐπῆραν καὶ ἐποχαί, καθ' ἃς ὁ κόσμος ἠγάπα καὶ ἐπρότιμα ὠρισμένα τινὰ δηλητήρια ἄλλ' ὅμως τῶρα ἡ λεγομένη, κατὰ τὸν ἀθάνατον Οὐγῶ, ψυχὴ τοῦ κόσμου, οἱ καλοὶ Παρισιοί, ὅχι μόνον δεωνεῖται προτίμησιν πρὸς ὠρισμένα τινὰ δηλητήρια, ἀλλὰ καὶ κατέστησαν αὐτὰ σωστὴν μόδα, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ τὰ διάφορα εἶδη τῶν τρυφῶν, τῶν πάλιν, τῶν ὀμβρελλῶν, τῶν λαμπαδῶν, τῶν λαμπητῶν, μὲ συμπάθειαν κτλ. Ὁ ἰατρός Regnard,

γνωστὸς εἰς ὅλους τοὺς Παρισίους διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσθενῶν του, τὸ ὅσον καθ' ἡμέραν αὐξάνεται, ὑπέβαλεν ἑσχάτως περιέργον ἐκθεσιν εἰς τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ἐταιρίαν» τῶν Παρισίων ἐν τῷ ἀμφιθέατρῳ τῆς Σορβόννης. Τὸ πολυπῆδες τοῦ πολυασχόλου ἰατροῦ ἀκροατήριον κατελήφθη ὑπὸ φρίκης, ὅταν ἤκουσε τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκθέσεώς του καὶ οὐδὲ κόκκον πιστεῖας πραγματικῶς ἤθελε τῷ παράσχῃ, ἐὰν ὁ ἀπαισιος ἀγορῆτης δὲν ὠχυροῦτο ὅπως ἐμφανισθῶν καὶ ἀναντιρρήτων ἀποδείξεων.

Διότι ἐπὶ τῆς μεγάλης τραπέζης τοῦ ἀμφιθέατρου εἶχε τοποθετηθῆν μεγάλη καὶ πλουσίαν συλλογὴν κομφοτάτων θηκῶν κοσμημάτων ἐξ ὀρειχάλκου, ζάμβουκος (σεντέφι), ἀργύρου, χρυσοῦ κτλ. οὕτως ὄχιε ἐν ἧσ ἐκεῖ θὰ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσο ἐντὸς καταστήματος κοσμηματοπωλοῦ.

Ἐν τούτοις μάντευσον τῶρα τί νὰ περιέχον ἀρὰ γὰρ ἐλα ταῦτα τὰ μικρὰ κούτια... οὐδὲν ἄλλο παρὰ ὀλόκληρον ὀρμαθὸν μικρῶν συρτήγων δι' ὅπου, εἶαι δὲ αἱ θῆκαι ἀνεκαίρετως ἐγκρύπτουσι ὠραιοτάτους καὶ βαρυτίμους σιφωνίους, ὧν ἡ ἀξία πολλὰκις ὑπερβαίνει καὶ τὸ ποσὸν τῶν 350 φράγκων.

Ἄλλὰ τίς μεταχειρίζεται τὰ πολύτιμα ταῦτα ἐργαλεῖα; Ἐκ τῶν λεγομένων τοῦ Dr. Regnard ἐξάγεται, ὅτι οἱ βασιῦπλουτοι καὶ ἄγαν ὀριστοκρατικοὶ τῶν Παρισίων, οἱ ὁποῖοι δὲν αἰσθάνονται πλέον οὔτε ἐν τοῖς θεάτροις οὔτε ἐν τοῖς χαρτοπακείοις οὔτε ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις οὔτε εἰς τὰ ἄλλα τῶν παντοειδῶν ὄργια τὰς ἐξαντληθείσας πλέον ἐκεῖνας συρνήσεις, ὧν ἔχουσι ἀνάγκη νὰ παραλυθέντα καὶ κατακοπέντα νεύρα των, καταφεύγουσι πρὸς τὰς δηλητηριοφόρους ταῦτας συρνήσεις, ὅπως παράσχωσιν εἰς τὸ πνεῦμα των ζοῆν καὶ ἑλαστικότητα, εἰς τοὺς μυῶνας των νέαν δύναμιν, παιδρότητα δὲ καὶ εὐθυμίαν ἐν γένει εἰς τὰς αἰσθήσεις των. Ἐπὶ τῇ βάσει ζῶμος πολλῶν πειραμάτων καὶ ἀπειρῶν παραδειγμάτων ἀπέδειξεν ὁ

ἐμβριδικὸς ἰατρός, ὅτι ἡ μορφομανία κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη προσέλαβε τρομακτικὰς διαστάσεις, ἴδια εἰς τὰς ἀνωτέρας τῆς κοινωνίας τάξεις.

Οἱ κίριοι, ἐπισκεπτόμενοι τὰς λέσχας, λαμβάνουσι μετ' ἐαυτῶν μορφίνην, αἱ δὲ ἀριστοκράτιδες κυρίαί, εἰς τὰ θεωρεῖα περιγράφει δὲ καταλεπτῶς τὰ συμπτώματα, δι' ὧν διακρίνονται οἱ τοιοῦτοι νευροπαθεῖς, τὴν στάσιν των, τὸν τρόπον των τοῦ ὀμιλεῖν, τὴν ἔκφρασιν τῶν ὀφθαλμῶν

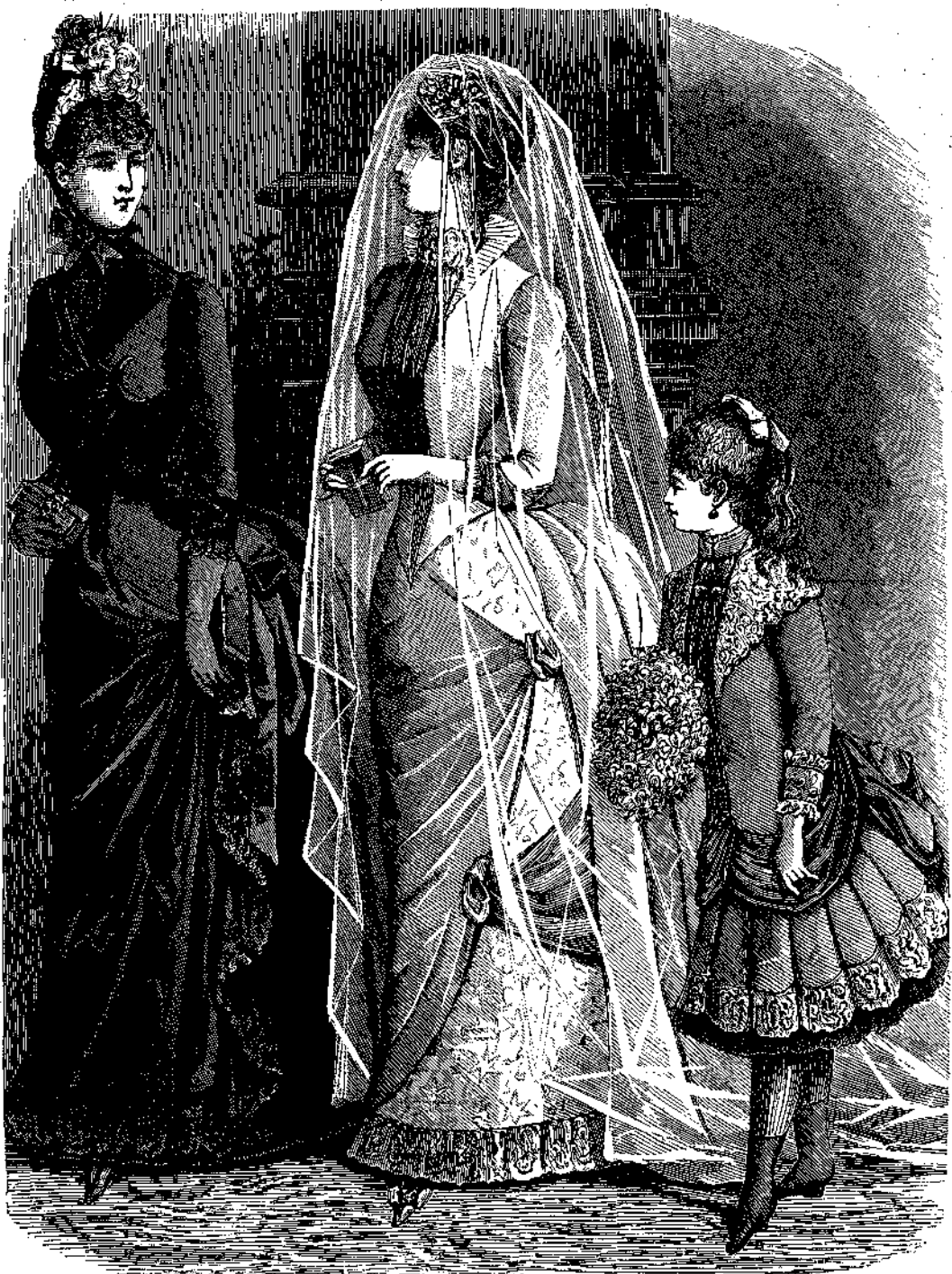
τίας δὲ ὅταν πιστεύω, ὅτι εἰς ἐξ ὧν εἶνε πεποικισμένους μὲ δλας τὰς ἀρετάς ἐνὸς ἀγγέλου, βλέπω δηλαδὴ «ἄγγελον» ἐν αὐτῷ, τοῦτο εἶνε καθαρὰ φαντασιοπληξία!

Πρὶν ἢ ἡμέρον ἀρχίσω πάλιν τὰς συνήθειας πλέον καταστάσεως συμμολογίας μου, ἔχω μεγάλην ὄρεξιν νὰ σοὶ διαβιβάσω δηλητηριώδεις τινὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἐν θέλῃς τὰς καρυκεύω καὶ μὲ ὀλίγον συρμικὸν

των κτλ. Πολλοί τῶν ἀκρατῶν τοῦ Regnard εὐρέθησαν ὑποκείμενοι εἰς τὸ πάθος τοῦτο, εἶνε δὲ λίαν λυπηρὸν, ὅτι ἕνεκα τῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς δύναται ἡ ἀγορασθῆ ἔν Παρισίοις ὁσονδήποτε ποσὸν μορφίνης, ἢ χρῆσις

ὅταν μεθαυτῶν ἐπανέλθω εἰς τὰ πρὸ ἑκατονταετίας, περὶ τὴν κόμῳσιν τεχνάσματα τῶν ἐμοίων μας, θέλεις πεισθῆ ὅτι πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου ἡ κόμη πολὺ συνετέλει ἑνταῦθα πρὸς ἄγαν τῶν νυμφίων.

αὐτῆς διόνει ἐξαπλοῦται, οὕτως ὥστε κατέστη πλέον ἀληθῆς μάστιγὴ τῆς κοινωνίας. — Ἡ πρώτη συρμικὴ εἰκὼν εἶνε ὑπόδειγμα ἄπλου καὶ διαφροῦ ἐνδύματος διὰ κοράσια ἡλικίας 6—8 ἐτῶν, συνιστᾶται δὲ εἰς τὰς οἰκονόμους ἐκείνας μητέρας, αἵτινες ἀντὶ ἀσημάντου δαπάνης καταρδοῦσι μὲ κατὶ τρίχαπτα, μετὰ κατὰ περισσεύματα παλαιῶν ταινιῶν νὰ καταρτίξωσι μίαν ἐλαφρὰν καὶ χιωνώδη ἐνδυμασίαν διὰ τοὺς μικροὺς ἀγγέλους των. Ὁ νέος πάλιν οὗτος πῖλος εἶνε ἀξιόσυστατος μόνον διὰ τὴν εὐδημίαν καὶ τὴν ὠραιότητά του, διότι ἡ φιάδος πολεῖται χωριστὰ καὶ ἡ ἐκλογή χρωμάτων εἶνε πλουσιωτάτη. Ὁ γῦρος περιβάλλεται μετὰ τοῦλι τοῦ αὐτοῦ χρώματος, πρασίνου συνήθως, καὶ παρφαίνεται ὁλος ὁ πῖλος διὰ λεπτῆς μεταξίνης μουσελίνης μετὰ ροδοχρῶν ἀνθουλίων καὶ ταινίας ἐκ μουσαρέ. Ἐλεγε, ὅτι εἶνε ἐποχὴ τῶν ἑλληνικῶν γάμων καὶ ἐπεθύμεις ἀπαξ τοῦλάχιστον ὑπόδειγμα γαμηλίου ἐνδύματος καὶ διὰ τὰς νύμφας καὶ διὰ τὰς παρανύμφους, τῆς κομψαίρας μετὰ ἄλλα λόγια. Ἴδου συρμικὴ ἀπαίτησις, ἣν ἐκπληροῦσα μετὰ χαρῆς καὶ πολλῶν ἀναμνήσεων, δὲν δύναμαι νὰ συνδέσω μετὰ οἰκονομικῶν θεωριῶν, διότι ἕκαστος δικαιῶται νὰ ἐξοδεύσῃ ὅσα θέλει, ὅταν ἔχῃ ἀπόφασιν . . . ἀπαξ μόνον νὰ νυμφευθῆ. — Ἐν τούτοις

Ἄλλὰ σήμερον ἀνάγκη νὰ ἀρκεσθῆς εἰς μόνην τὴν ἐρμηνεϊάν τῆς εἰκόνας τοῦ Ραφαήλ, συγκεκριμένης τὴν ἱστορίαν τῆς πρώτης χριστιανικῆς σημαίας, ὡς αὕτη ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν Ἱστορικοῦ, καὶ κατὰ σύμπτωσιν ἐρμηνευτοῦ σχετικοῦ καλλιτεχνήματος. Ἐστὲνοχωρημένη ἔδω, μόλις ἀνασαινοῦν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυνικῶν καυμάτων, ἀπὸ κατ' οὐδὲν ὑπολείπονται ἑνταῦθα τῶν ἡμετέρων, εἰμὴ κατὰ τὴν ἑντασίν των.

Ἐπρεπε τώρα νὰ ἔχω γερμανικὴν ἀνοχὴν διὸ νὰ ἐπανέσω τὸν μουσουργὸν Βάγγου, ὃν δὲν ἐνοουῶσιν οὔτε οἱ ὁμογενεῖς του, ἔλην τὴν ποιήσιν τῆς Γραφῆς διὰ τὰς Κέδρους τοῦ Διβάνου, ὅλην τὴν παιδικὴν τρυφερότητα διὰ τὸν Προστάτην Ἄγγελον καὶ πλῆθος Ἀρχαιολογικῶν γνώσεων διὰ τὸν Ἕλληνα σανδαλοποιόν, ἢ τοῦλάχιστον ἀντὶ τοῦτων ὀλίγον τόπον ὅπως ἐρμηνεύσω αὐτὰ, ἐνῶ τῶρα μόλις προφθάσω νὰ ὑπογράψω

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ.

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ. — Πρὸς τοὺς ἀξιότιμους Συνεργάτας τῆς Συναδέλφου Ἐβδομάδος, εἰς Ἀθήνας. Τὸν ἐν Ρωμονίᾳ μισελληνισμὸν νὰ ζητήτε καὶ εἰς τὰ αὐτῶν προξενεῖά μας. Ἐνὸς τῶν ὑπαλλήλων τούτων τὸ ὄνομα δὲ δημοσιεύσωμεν ἂν ἐξακολουθήσῃ κατακρατῶν χρεῖμα τῆς Κλεισῆς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις ὑπὸ Ε. Α. Ροῦδου. — Ὁ μῦθος τοῦ Ἀδελβέρτου, ἐκ τῶν τοῦ Chamisso (τέλος). — Ἀπριλιτικὴ νόστα, ὑπὸ Ἰωάννου Πολέμη. — Τὸ λάβαρον καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ Κωνσταντίνου, ὑπὸ Κ. Παπαρηγοπούλου, (εἰκὼν Ραφαήλ ἐν σελ. 233). — Δούνα καὶ λαβεῖν ἐν τῷ οἴκῳ. — Ἀστρονομικὸν περίπατον. Ἡ θύγατερ τῆς Ἰῆς (τέλος). Ὁ Ἄσπς (ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἰκὼν ἐν σελ. 236). — Καρμέλα ὑπὸ Edmonde de Amicis (Διήγημα — συνέχεια). — Ἐπιστολαὶ ἐξ Ἑσπερίας. Ἡ ἀναχώρησις τοῦ Α. Ρ. Ραγκαβῆ. — Ὁ ἱγνέφαλος τοῦ Β. Οὐγκά καὶ οἱ φουστράται. — Ἡ λευκὴ ἡραπομηχανή. — Φωτογραφικὴ μηχανὴ χάριν τῶν ἀστεροσκοπίων. — Ἡ ἐν Βιεννῇ ἡμιμαθητικὴ βιβλιοθήκη. — Στατιστικὴ τοῦ Βερολίνου. — Πῶς προσβάλλει ἀκουστικὸς ἀκροατὴς τοῦ ὁ κωδῆ. Μίνδελ. — Δηλητηριώδεις πληροφορίες περὶ κακῶν παρισίων ἔξων. — Τὸ λαφρὸν παιδικὸν ἔνδυμα καὶ ὁ γυναικῶς πῖλος (ὑπόδειγμα ἐν σελ. 239) καὶ ἡ γαμηλὸς ἀναβολή (σελ. 240). — Ἀνεμῆρευται αἱ εἰκότες τοῦ Βιέννης (σελ. 226), τῶν Κέδρων τοῦ Διβάνου (σελ. 228), τοῦ Ἑλλήνου Σανδαλοποιῦ (σελ. 232) καὶ τοῦ προστάτου ἄγγελου (σελ. 229). — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

Ἐκδότης Π. Α. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, ἐν Λειψίᾳ. — Χάρτης ἐκ τῆς Neno Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ. — Μελένη Frey & Sening, ἐν Λειψίᾳ.